

**TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK ALANINDA
YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN
BİBLİYOMETRİK VE İÇERİK ANALİZİ**

**2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
GİRİŞİMCİLİK ABD**

Uğur SEZGİN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ramazan UYGUN**

**TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK ALANINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ
TEZLERİN BİBLİYOMETRİK VE İÇERİK ANALİZİ**

Uğur SEZGİN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ramazan UYGUN

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Girişimcilik Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	13
EVREN VE ÖRNEKLEM /ÇALIŞMA GRUBU.....	14
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	15
GİRİŞ	16
1. GİRİŞİMCİLİK LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	17
1.1. Girişimcilik Kavramı	17
1.2. Girişimci ve Girişimcilik Kavramlarının Tarihsel Açından Analizi.....	18
1.3. Girişimcilik Tipolojileri	21
1.3.1. İç Girişimcilik.....	21
1.3.2. Sosyal Girişimcilik	24
1.3.3. Dijital Girişimcilik	26
1.3.4. Kadın Girişimcilik	30
1.3.5. Yeşil Girişimcilik.....	32

1.3.6. Ekolojik Girişimcilik	35
1.3.7. Uluslararası Girişimcilik	37
2. BİBLİYOMETRİK ANALİZ VE GİRİŞİMCİLİK YAZININDA KURAMSAL ÇERÇEVEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	40
2.1. Bibliyometrik Analiz ve Önemi	40
2.2. İçerik Analiz	41
2.3. Uluslararası Girişimcilik Yazınına Yönelik Çalışmalar	43
2.4. Türkiye’de Girişimcilik Yazınına Yönelik Çalışmalar	48
3. TÜRKİYE’DE GİRİŞİMCİLİK ALANINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK VE İÇERİK ANALİZİ.....	51
3.1. Araştırmanın Amacı.....	51
3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	51
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	52
3.4. Araştırmanın Veri Toplama Araçları ve Teknikleri.....	52
3.5. Araştırma Verilerinin Toplanması	53
3.6. Araştırma Verilerinin Çözümlemesi	54
3.7. Araştırmanın Bulguları.....	55
3.7.1. Lisansüstü Tezlerin Derecelerine Dağılımları.....	55
3.7.2. Lisansüstü Tezlerin Erişim Dağılımları.....	56
3.7.3. Lisansüstü Tez Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımları	56
3.7.4. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları.....	57
3.7.5. Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları.....	59
3.7.6. Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı	60
3.7.7. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Dillere Göre Dağılımları.....	62
3.7.8. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları.....	63
3.7.9. Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımları.....	64
3.7.10. Tez Danışmanlarının Akademik Unvanlarına Göre Dağılımları	65
3.7.11. Tez Başlıklarında Kullanılan Kelimelerin Dağılımı.....	66
3.7.12. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı	68
3.7.13. Lisansüstü tezlerde hangi veri toplama yöntemleri kullanılmıştır? ..	70
3.7.14. Lisansüstü tezlerde örneklem ve örnekleme miktarları nasıldır?	71
3.7.15. Lisansüstü tezlerde kullanılan dizin kelimelerinin dağılımı nasıldır?	

3.7.16.Lisansüstü tezlerde araştırma tasarımında odaklanılan konuların dağılımı nasıldır?	73
SONUÇ	75
KAYNAKÇA.....	78
TABLolar LİSTESİ	88
ŞEKİLLER LİSTESİ	89
ÖZGEÇMİŞ	90

TEZ ONAY SAYFASI

Uğur SEZGİN tarafından hazırlanan “Türkiye’de Girişimcilik Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik ve İçerik Analizi” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ramazan UYGUN

Tez Danışmanı, Girişimcilik Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Girişimcilik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 23/08/2023

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu) **İmzası**

Başkan : Doç. Dr. Ozan BÜYÜKYILMAZ(KBÜ)

Üye :Prof. Dr. Ramazan UYGUN(KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. ÜyesiTanju ÇOLAKOĞLU(ÇOMÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı:Uğur SEZGİN

İmza :

ÖNSÖZ

“Türkiye’de Girişimcilik Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik ve İçerik Analizi” başlıklı bu çalışma Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Girişimcilik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Lisansüstü tez çalışma konusunu seçerken isteklerimi dikkate alarak bana yardımcı olan çalışmalarında desteğini hissettiğim, bilgisi ve içtenliğiyle büyük emeği olan saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Ramazan Uygun’a en içten teşekkürü bir borç bilirim.

Eğitim hayatımda desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve hayatım boyunca yaptığım seçimler konusunda beni destekleyen ve her daim güvenen, beni yetiştirip bugünlere getiren dualarını hiç eksik etmeyen en büyük destekçim değerli rahmetli babam Mustafa Sezgin ve annem Senem Sezgin’e tüm kalbimle teşekkür ederim.

ÖZ

Bilimsel faaliyetlerde verilerin tasnifi, gruplandırılması da veri üretimi kadar çok önem arz etmektedir. Bu bağlamda bibliyometrik analiz birden fazla veri tabanından elde edilen verilerin pek çok parametre çerçevesinde düzenlenmesine ve betimlenmesine katkı sunduğu gibi aynı zamanda belli bir çerçeveden ele alınan yayınların araştırmacıların gereksinim ve ihtiyaç duyacağı şekilde tasnif edilmesinin sağlamaktadır. Bunun sonucunda alan yazınındaki eksiklikler fark edilebilir olmakta ve yeni çalışmalar için de yol haritaları üretilebilmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı, 1988-2022 yılları arasında girişimcilik üzerine yazılmış lisansüstü kapsamda yer alana yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tezlerinin bibliyometrik ve içerik analizinin ortaya çıkarılmasıdır. Çalışmada girişimcilik ile ilgili lisansüstü tezlerin türü, tezin yazım dili, erişilebilirlik durumu, üniversitelere göre dağılımları, ait oldukları enstitülere göre dağılımları, anabilim dallarına göre dağılımları, yazım yılına göre dağılımları, tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları, lisansüstü tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımları, veri toplama yöntemlerine göre dağılımları, analiz tekniklerine göre dağılımları, tez başlıklarının kelime analizleri, tezlerde kullanılan anahtar kelimelerine göre dağılımları incelenmiştir. Bu bağlamda çalışma kapsamında 668'i yüksek lisans, 163'ü doktora ve 1'i sanatta yeterlilik olmak üzere toplamda 832 lisansüstü tez incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ele alınan çalışmaları 575'i nicel araştırma çerçevesinde tasarlanmış, 165'i nitel araştırma çerçevesinde tasarlanmış, 61'i karma araştırma yöntemlerini kullanmış ve 28 çalışmanın da araştırma yöntemleriyle bilgiye ulaşamamıştır. 2019 yılından sonra başlığında girişimcilik kelimesini içeren lisansüstü tezlerinin sayısında bir düşüş olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik; Girişimci; Bibliyometrik Analiz; İçerik Analiz

ABSTRACT

Classification and grouping of data are as important as data production in scientific activities. In this context, bibliometric analysis not only contributes to the organization and description of the data obtained from more than one database within the framework of many parameters, but also provides the classification of the publications considered from a certain framework in a way that researchers need and need. As a result, deficiencies in the literature can be noticed and road maps can be produced for new studies. From this point of view, the aim of the study is to reveal the bibliometric and content analysis of master's, doctoral and artistic proficiency theses, which are included in the graduate scope of entrepreneurship, written between 1988-2022. In the study, the type of postgraduate theses related to entrepreneurship, the language of the thesis, their accessibility, their distribution according to universities, their distribution according to the institutes they belong to, their distribution according to departments, distribution according to the year of writing, distribution according to the number of pages of the theses, distribution according to the titles of graduate thesis advisors, data collection distribution according to their methods, their distribution according to analysis techniques, the word analysis of thesis titles, their distribution according to the keywords used in the theses were examined. In this context, within the scope of the study, a total of 832 postgraduate theses were examined, including 668 master's, 163 doctorate and 1 proficiency in art. According to the results of the analysis, 575 of the studies were designed within the framework of quantitative research, 165 of them were designed within the framework of qualitative research, 61 of them used mixed research methods and information could not be reached with the research methods of 28 studies. After 2019, it has been found that there has been a decrease in the number of graduate theses containing the word entrepreneurship in their title.

Keywords: Entrepreneurship; Entrepreneur; Bibliometric Analysis; Content Analysis

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Türkiye’de Girişimcilik Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik ve İçerik Analizi
Tezin Yazarı	Uğur SEZGİN
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Ramazan UYGUN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	23/08/2023
Tezin Alanı	Girişimcilik Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	90
Anahtar Kelimeler	Girişimcilik, Girişimci, Bibliyometrik Analiz, İçerik Analiz

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Bibliometric and Content Analysis of Postgraduate Theses Written in the Field of Entrepreneurship in Turkey
Author of the Thesis	Uğur SEZGİN
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Ramazan UYGUN
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	23/08/2023
Field of the Thesis	Entrepreneurship
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	90
Keywords	Entrepreneurship, Entrepreneur, Bibliometric Analysis, Content Analysis

KISALTMALAR

YÖK :Yükseköğretim Kurulu

WoS :Web of Science

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu araŐtirmannın konusu girişimcilik üzerine yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizlerinin ve bibliyometrik değerlendirmesinin ortaya çıkarılmasıdır.çalışmada lisansüstü tezlerin türü, tezin yazım dili, erişilebilirlik durumu, üniversitelere göre dağılımları, ait oldukları enstitülere göre dağılımları, anabilim dallarına göre dağılımları, yazım yılına göre dağılımları, tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları, lisansüstü tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımları, veri toplama yöntemlerine göre dağılımları, analiz tekniklerine göre dağılımları, tez başlıklarının kelime analizleri, tezlerde kullanılan anahtar kelimelerine göre dağılımları ve ele alınan konu baŐlıklarını içerik analiz kuralları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu sayede girişimcilik alanındaki lisansüstü çalışmalar bibliyometrinin ilkeleri doğrultusunda ayrıŐtırılarak, tasnif edilmiş olacak ve alanda araştırma yapmayı amaçlayan bilim insanlarını yönlendirecek veriler retilerebilecektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmanın amacı 1988 ve 18.02.2023 tarihleri arasında Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayınlanmış ve 1988-2022 yılları arasındaki lisansüstü tezlerde tez başlığında “girişimcilik” kelimesinin yer aldığı lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilinin ortaya çıkarılması ve analiz edilmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 832 lisansüstü tez hem bibliyometrik analize hem de içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu noktadan hareketle son 35 yılda girişimcilik yazımına lisansüstü tezlerin nasıl bir bilimsel ereve çizdiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmakta ve aynı zamanda, özellikle ortak kelimeler, araştırma konuları ve temalar kümesi olmak üzere, alandaki mevcut bilgi ve katkılara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Nitel veri toplama yöntem türleri 4 gruba ayrılmaktadır. Bu veri toplama türlerinin kendi doğası çerçevesinde avantajları ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Nitel alıŐmalar da veri toplama türleri gözlemler, görüşmeler, dokümanlar ve görsel-işitsel dijital materyaller olarak gruplanmaktadır. Çalışma kapsamında kullanılan veri toplama aracı, dokümanlardır. Bu türün avantajları arasında katılımcıların kullandığı

dilin ve kelimelerin araştırmacı tarafından kolay ulaşılabilir olması, araştırmacı istediği zaman ham veriye ulaşabilir olması ve yazılı bir kanıt olarak araştırmacıya vakit sağlamaktadır. Bu türün sınırlılıkları ise veriler kamu ya da özel olarak erişime kapalı olabilir, yazıya geçirmek veya optik olarak taramak için bilgisayar kullanımı gerekir ve materyaller eksik olabilir (Creswell & Creswell, 2021, s. 188).

Bu çalışmada da büyük miktarda metin verisini analiz etmek için sistematik bir kodlama ve sınıflandırma yöntemi olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş ve analiz edilmiştir. Ulaşılan tüm lisansüstü tezler belirlenen kriterler ve ölçütler çerçevesinde Nitel Analiz Programı ve Excel programlarına tek tek kaydedilmiş ve bu kriterler çerçevesinde tasnif edilmiştir.

Bütün nitel veri analizleri içerik analizidir. Çünkü bu aşamada belgelerin, görüşmelerin ve alan notlarının içeriği analiz edilmektedir. Bu veriler nitel olarak analiz edilse de içerik analizinin doğası gereği aslında oldukça niceldir. Bu tür kapsam analizinde ölçümlerin birimleri özellikle çeşitliliği ve sıklığı, belirli bir sözcük grubunun kaç kere kullanıldığı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ierik analizinde analiz tmevarımsaldır (Merriam, 2018, s. 195). Nitel içerik analizi aslında anlamların, nüansların anahtar kelime olarak yer aldığı i görünün peşindedir. Süreç aynı anda verilerin kodlanmasını ve kategorilerin oluşturulmasını da kapsamaktadır (Altheide, 1987, s. 70).

ARAşTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Buarաştırmanın ana soru cümlesi “1988-2022 yılları arasında girişimcilik konusunda yayımlanmış olan lisansüstü tezlerin bibliyometrik görünümü nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın ana sorusunun genişletmek sağlamak amacıyla aşağı belirlenen sorular da araştırmanın alt sorularını oluşurmaktadır:

1. Lisansüstü tezlerin derecelerine göre dağılımı nasıldır?
2. Lisansüstü tezlerin erişilebilirlik durumu nedir?
3. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Lisansüstü tezlerin hazırlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

5. Lisansüstü tezlerin üniversitedeki hangi enstitüde hazırlanmıştır?
6. Lisansüstü tezler hangi anabilim dallarında hazırlanmıştır?
7. Lisansüstü tezler hangi dilde yazılmıştır?
8. Lisansüstü tezlerde hangi araştırma yöntemleri kullanılmıştır?
9. Lisansüstü tezlerin yıllar içerisinde sayfa sayısına göre dağılımı nasıldır?
10. Lisansüstü tezlerin tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
11. Lisansüstü tezlerin başlıklarında kullanılan kelimelerin dağılımı nasıldır?
12. Lisansüstü tezlerde en sık kullanılan anahtar sözcükler nelerdir?
13. Lisansüstü tezlerde hangi veri toplama yöntemleri kullanılmıştır?
14. Lisansüstü tezlerde hangi veri analiz yöntemleri kullanılmıştır?
15. Lisansüstü tezlerde kullanılan dizin kelimelerinin dağılımı nasıldır?
16. Lisansüstü tezlerde araştırma tasarımında odaklanılan konuların dağılımı nasıldır

Çalışma kapsamında yer alan ve incelenen lisansüstü tezler yukarıdaki sorularda belirtilen kriterlere göre sınıflandırılmış ve araştırmanın veri tabanı oluşturulmuştur.

EVREN VE ÖRNEKLEM/ÇALIŞMA GRUBU

Çalışmada 1988 ile Şubat 2023 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezinde yer alan “Girişimcilik” ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. Bu kapsamda tez tarama terimine “Girişimcilik” kelimesi yazılmış, aranacak alan kısmı “tez adı”, izin durumu “tümü” ve tez türü “tümü” işaretlenmiş ve sorgulama yapılmıştır. Sorgulama sonucunda veri tabanının bulguladığı tezlerden veri havuzu oluşturulmuştur.

Araştırmanın çalışma evrenini, girişimcilik alanında 1988-2022 yılları arasında tamamlanan ve YÖK Ulusal Tez Merkezinde kayıtlı olan yüksek lisans ve doktora derecelerine sahip lisansüstü tezler oluşturmaktadır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Bu araştırmada, “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında yayınlanan lisansüstü tezler ve “tez başlıkları”nda geçen, “girişimcilik” sözcüğünü içerip içermemeleri bakımından incelenmişlerdir. Buna ek olarak çalışma, 1988 ve 2022 yılları da dâhil olmak üzere 1988-2022 yılları aralığında yayınlanmış olan lisansüstü tezleri kapsamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma, sadece “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanına, bu kapsamdaki “lisansüstü tezlere” ve bunlardan sadece 1988 - 18.02.2023 tarihleri arasında yayınlanmış olanlara odaklanmış olması açısından bazı kısıtlara sahiptir. Bunun yanında, tarama yapılırken sadece “tez başlıklarının” göz önünde bulundurulmuş olması, çalışmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır. Bu tez çalışmasında, ilgili lisansüstü tezleri indirmek için yapılan tarama sırasında, “girişimcilik” kelimesinin kullanılmış olması ve bu noktada, sınırlı rasyonellikten kaynaklı olarak gözden kaçırılabilir “başka kelimelerin” de olabileceği bu çalışmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır.

GİRİŞ

Günümüzün hızla değişen ve gelişen iş dünyasında, girişimcilik kavramı büyük bir önem kazanmıştır. Girişimcilik, yeni fikirlerin, yenilikçi ürünlerin ve hizmetlerin yaratılması, işletmelerin kurulması ve büyütülmesi süreçlerini içeren dinamik bir faaliyettir. Girişimciler, risk alma cesaretine sahip olup, fırsatları değerlendirerek yenilikçi çözümler üretirler ve ekonomik büyümeyi desteklerler.

Türkiye, son yıllarda girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesine yönelik çeşitli adımlar atmış ve bu alanda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Girişimcilik alanında yapılan akademik çalışmalar da bu sürecin bir parçası olarak artmış ve çeşitlenmiştir. Lisansüstü tezler, akademik dünyada önemli bir rol oynamakta ve yeni bilgi üretiminin temel kaynaklarından birini oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de 1988-2022 yılları arasında girişimcilik alanında yazılan ve yayımlanan lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemleriyle incelemektir. Bibliyometri, bilimsel yayınların istatistiksel analizi ve bibliyografik verilerin kullanımıyla bilimsel araştırmaların yapısal özelliklerini anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu analiz, Türkiye'de girişimcilik alanında yapılan akademik çalışmaların trendlerini, odak noktalarını, en çok kullanılan anahtar kelimelerini, yayın yılı ve kurum dağılımlarını belirlemek için kullanılacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, Türkiye'nin girişimcilik alanında gerçekleşen lisansüstü tez çalışmalarının niteliği ve niceliği hakkında değerli bir bakış sunacaktır. Ayrıca, bu çalışma, ilgili araştırmacılar, akademisyenler ve karar vericiler için girişimcilik alanındaki eğilimleri ve gelecekteki araştırma alanlarını belirlemede rehberlik edebilecektir.

Bu çalışmada, Türkiye'de yazılan ve yayımlanan girişimcilik alanı ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştireceğiz. İlk olarak, veri toplama sürecini anlatacağız. Ardından, toplanan verilerin analizini yapacağız ve elde edilen bulguları değerlendireceğiz. Son olarak, çalışmanın kısıtlamalarını tartışacak ve elde edilen sonuçların önemini vurgulayacağız. Bu ödevin amacı, Türkiye'deki girişimcilik alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini sunmak ve bu alandaki akademik araştırmaların durumunu anlamak için bir temel oluşturmaktır.

1. GİRİŞİMCİLİK LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Çalışmanın birinci bölümünde ilk olarak girişimcilik kavramı tarihsel açıdan ele alınacak ve tanımlanacaktır. Sonrasında girişimcilik kavramının diğer bilim dallarıyla ilişkisi, girişimcilikle ilgili kuramlar ve girişimcilik türleri açıklanacaktır.

1.1. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik organizasyonların yaratılmasıdır. Girişimcileri girişimci olmayanlardan ayıran şey, girişimcilerin organizasyonlar yaratması, girişimci olmayanların ise yaratmamasıdır (Gartner, 1988, s. 11).

1988 tarihli William B. Gartner'ın çalışmasına kadar girişimcilik literatüründe tartışmalı bir dönem yaşanmıştır. Kişilik özellikleri teorisinin yansması ile çok sayıda kişilik özelliğinin girişimciliğe yüklenmesi ve Schumpeteryan bakış açıları literatürde araştırılmıştır. Ancak Gartner(1988) ödüllü makalesinde, girişimcinin kim olduğunun bir kenara bırakılarak ne yaptığına odaklanması gerektiğini vurgulamıştır. Girişimcilik organizasyonların yaratılmasıdır. Yani Girişimci olan ile olmayan kişilerin ayırt edici temel faktörü işletme kurmadır. Bu tanım hızla literatürde yaygınlık kazanmış ve kabul görmüştür. Bu tanım literatürde yaygınlık kazanmış ve günümüzde geçerli olan girişimcilik tanımıdır. Uygun(2006) çalışmasında işletme kurma davranışına dayanan Girişimcilik tanımının literatürde hızla kabul gördüğünü literatüre dayanarak bulgulamıştır.

Günümüzde Girişimcilik tanımı Gartner'dan yola çıkarak şu biçimde ifade edilebilir: Girişimcilik bireylerin keşfettikleri iş fırsatlarından yararlanmak için işletme kurmalarıdır. İşin sıfırdan kurulması, devren satın alınması, herhangi bir işe ortak olunması ya da aileden miras yoluyla işletmenin elde edilmesi de bu tanım kapsamındadır. Girişimci hem keşfettiği, hem de algıladığı ve tanımladığı iş fırsatlarından yararlanmak için sıfırdan iş kuran, ortak olan, satın alan ya da aile işini devralan birey olmaktadır (Uygun R. , 2018b, s. 16).

Buradan hareket ederek girişimsel bir olay, algılanan fırsatlardan faydalanmak için yeni bir organizasyon yaratımıdır. Girişimci, fırsatları algılayan ve onlardan yararlanmak için işletme kuran bireydir (Uygun R. , 2019, s. 17).

Günümüzde girişimci ve girişimcilik kavramlarını bu şekilde tanımlamak uygun olacaktır.

1.2. Girişimci ve Girişimcilik Kavramlarının Tarihsel Açından Analizi

Girişimci ve girişimciliğin tarihsel açıdan gelişimine bakıldığında on sekizinci yüzyıldan başlayan bir gelişimden bahsetmek söz konusu olacaktır.

Girişimci ve girişimcilik kavramları Fransızca kökenli kavramlardır. Herhangi bir şey yapma anlamına gelen “Entreprendre” fiil on ikinci yüzyılın başlarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu kavramın kullanılması on beşinci Yüzyıla kadar devam etmiş ve onbeşinci yüzyılda yerini girişimci kavramına bırakmıştır. Türkçe de bu kavram; yüklenmek, üstlenmek, taahhüt etmek, teşebbüs etme, denemek, kalkışmak, cesaret etmek, göze almak gibi anlamlarda kullanıldığını görmek mümkün olacaktır. On beşinci yüzyıldan on yedinci yüzyıla kadar bu terimler toprak sahipleri ve devlet tarafından yapılan ihalelerini üstlenen kişileri nitelendirmek için kullanılmıştır (Uygun R. , 2019, s. 8-9).

Girişimcilik, tarihsel olarak yüzyıllardır var olan dinamik bir kavramdır ve zaman içerisinde gelişmiş ve evrimleşmiştir(Abdelzاهر, Abdelzاهر, & Harrison-Walker, 2018, s. 20).

Girişimcilik kavramının ilk resmi kullanımı Richard Cantillon tarafından yapılmıştır. Ona göre toplum iki sınıfa ayrılmaktadır ve girişimciler, elde ettikleri gelirler belirsiz olan sınıftadır. Cantillon gelir üzerindeki belirsizlik kavramı üzerinden girişimciliği tanımlamıştır(Kocaman, 2022, s. 13). Girişimcilik kavramını teorik olarak ilk resmi kullanımını 1730 civarında Richard Cantillon tarafından ortaya çıkarılmıştır. Cantillon 1755 yılında girişimciliği “herhangi bir biçimde serbest çalışma olarak tanımlamaktadır. Para karşılığı tutulmamış ya da ücret karşılığı çalışmayan herhangi bir birey girişimcidir.” Cantillon’a göre girişimci bugünün koşullarında ürünleri belirli bir fiyattan alıp gelecekte ortaya çıkacak olan belirsiz bir fiyattan satmaktadır (Uygun R. , 2019, s. 8).

J. B. Say’ in çalışmalarında popüler haline gelen girişimcilik büyük ölçüde üretim faktörlerinin birleştirilmesinden, yani yönetim işlevinden sorumlu özel bir tür emeğin rolüne indirgenmiştir. Jean-Baptiste Say, girişimcilikle ilgilenen ikinci

yazarlardan birisidir. Say, girişimci ile kapitalist sistemin kârları arasında bir ayırım yapmaktadır. Bunu yaparken girişimcileri inovasyonla ilişkilendirmiş; girişimcileri değişim ajanları olarak görmektedir. Say'ın da bir girişimci olduğu söylenilmiş ve terimin modern anlamıyla bir girişimcinin gerçekte ne olduğunun sınırlarını tanımlayan ilk kişi olduğu öne sürülmüştür (Filion, 1998, s. 17).

Charles Darwin'in evrim teorisinden etkilenen Marshall, girişimcileri, en güçlüünün hayatta kalması evrimsel süreci boyunca ortaya çıkan iş adamları olarak görmektedir. Marshall'ın dördüncü üretim faktörü olarak verimlilik ve organizasyonla daha fazla ilgilendiğini ortaya koymaktadır. Marshall'ın girişimcileri, maliyetleri azaltmak ve ürünleri daha verimli üretmek için yeni yöntemler geliştirme anlamında yenilikçi olsa da, inovasyon teorisini geliştiren ve geliştiren Schumpeter'dir. Özetlemek gerekirse, İngiliz klasik iktisatçılar yazılarında girişimciliğin rolüne değinmiş olsalar da, açıkça girişimcilik üzerine bir teori geliştirmemişlerdir (Loasby, 1991, s. 233). İngiliz klasik iktisat okulunun girişimciliğe katkısının bu kadar sınırlı ve Fransız klasik iktisatçıların görüşünden bu kadar farklı olmasının üç nedeni olduğunu belirtmiştir. Birincisi, girişimci gerçek bir İngilizce karşılığı olmayan Fransızca bir kelimedir. İkincisi, Fransız hukuku, sermayenin mülkiyeti ile iş mülkiyeti arasında ayırım yapmış, son olarak Fransız yaklaşımı mikro ekonomik iken İngilizler bir makroekonomik bir analiz yürütmüşlerdir (Filion, 1998, s. 20).

Bu yazarlarla birlikte Joseph A. Schumpeter 1912 yılında “Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung” daha sonra “The Theory of Economic Development” olarak tercüme edilen çalışmalarında girişimcinin ekonomik kalkınmadaki merkezindeki rolünü tartışan ilk ekonomist olarak literatüre geçmiştir (Ferreira, Reis, & Pinto, 2016, s. 6). Schumpeter için inovasyon yoluyla girişimci olmak çok özel bir anlam taşımaktadır. Schumpeter'in “yaratıcı yıkım” (creative destruction) teorisi kapitalist sistemin büyümesinde bilginin, girişimcilerin ve yeniliğin önemini vurgulayan ekonomik düşünceye yaptığı en büyük katkı olduğu düşünülmektedir (Schumpeter, 1947, s. 153).

Knight, belirsizliğe karşı muhakeme ve bağlılık yeteneğinin girişimcilik sürecindeki temel unsurlar olarak önemini vurgulamakta ve girişimciyi kendi fikirlerin göre risk alarak hareket etme eğilimine sahip olan bireyler olarak tanımlamaktadır. Knight, girişimciyi organizasyon kurucusu olarak görmemiş olsa da, yönetici ve

girişimcinin gereksinimlerini arasındaki benzerliği fark etmiştir. Knight, yönetici ve girişimcinin benzer ortamda çalışma ihtiyaı olduğunu öne srmiş; ancak yönetim işlevi ve hata sorumluluğu içeren çalışmalardan yeri geldiğinde girişimcinin sorumluluğu olduğu düşüncesini ne sürerek belirsizliğe karşı verilen kararların girişimciye ait olduğunu düşünmüş ve yönetici girişimci olarak literatüre katkıda bulunmaktadır (Long, 1983, s. 51).

Liebenstein 1968 yılında “girişimci, özel bir sosyal sınıftan gelen bununla birlikte ekonomik faaliyetleri yöneten ve uğraşan işadamı ve bir kapitalist” şeklinde tanımlamıştır. Liebenstein tarafından geliştirdiği girişimcilik teorisinde, Liebenstein girişimciyi yöneticiye benzetmiştir. Liebenstein’a göre örgütlerin genellikle kötü yönetildiğini belirtmekte ve buna bağlı sonuçta girişimcilik ve yöneticiliğin ilgi alanlarından birinin verimsizliğe karşı savaş vermek olduğunu vurgulamıştır. Liebenstein 1968 yılında Girişimci için, dört büyük niteliğe sahip birey ya da bireyler grubu şeklinde yorumlanmaktadır. Girişimcinin sahip olduğu bu dört nitelikler ise farklı pazarları birleştirme, pazar aksaklıklarını giderme kabiliyeti (boşluk doldurma), girdi tamamlama ve girdiyi dönüştüren firmalar yaratma şeklinde belirtmiştir(Liebenstein, 1968, s. 75). Boşluk doldurma müşteri taleplerini belirleyerek müşterilere eşsiz ürünler sunulması girdi tamamlama ise istenen amaçlara ulaşmak için kişilerin motive edilmesini ve yönlendirilmesini sağlayan özel organize etme kabiliyetleridir (Uygun R. , 2006, s. 10).

Son 250 yılda resmi girişimcilik teorisi  büyük tekrar eden ve ilişkili konuyu tanımaktadır. On sekizinci yüzyılın erken dönemlerinde Cantillon, girişimsel faaliyetlerle ilgili belirsizliği kabul etmiştir. İkiyüz yıl sonra Knight, kendi girişimcilik teorisini formüle ederken aynı belirsizlik ve risk faktörlerini kullanmıştır. On dokuzuncu yüzyıl başlarında Say, girişimsel başarı için genel yöneticilik kapasitesini vurgulamıştır. Yirminci yüzyılın ilk yarısında Knight, Liebenstein'in yapacağı gibi yönetimsel yeteneği tekrarlamıştır. Son olarak yaratıcılık ve yenilik (J.B. Say'de imalarının bulunabileceği), Schumpeter tarafından kazandırılmış kavramlardır. Kirzner ise; piyasadaki arbitraj faaliyetleri için fırsatlara karşı teyakkuz halinde olmayı yaratıcı girişimci kavramına adapte etmiştir. Gartner ise girişimciyi iş kuran kişi, girişimciliği ise yaratılan organizasyon olarak literatüre kazandırmıştır (Uygun R. , 2018b, s. 12).

1.3. Girişimcilik Tipolojileri

Çalışmanın bu kısmında girişimcilik tipolojilerinin tanımları ve kavramların genel hatlarıyla çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır.

1.3.1. İç Girişimcilik

İç girişimcilik (mevcut organizasyonlardaki girişimcilik), organizasyonel ve ekonomik kalkınmada önemli bir unsurdur. Bilim insanları, firmaların yeniden canlandırılması ve performansı üzerindeki yararlı etkisinden dolayı 1980'lerin başından beri konsepte ilgi göstermektedirler (Antoncic & Hisrich, 2001, s. 496). İç girişimcilik kavramı sadece küçük ve orta ölçekli işletmeler için değil büyük şirketler açısından da öneme sahip bir kavram olduğu belirtilmektedir (Carrier, 1994, s. 56). Literatürün ilk zamanlarına bakıldığında kurumsal girişimciliği ve kurumsal girişimi iç girişimcilik olarak ifade etmişlerdir. Kurum içi girişimcilik organizasyonun içinde yeni fırsatlardan yararlanmak ve ekonomik bir değer yaratmak için yeni bir girişim geliştirme uygulaması olduğunu belirtmişlerdir (Pinchot, 1985, s. 76). İç girişimcilik, organizasyon çalışanlarının yenilikçi yeteneklerini geliştirmeleri ve aynı zamanda yeni kurumsal girişimler yaratarak kurumsal başarıyı artırmaları için bir araç olarak kullanıldığını belirtmişlerdir (Kuratko, Montagno, & Hornsby, 1990, s. 49). Bu sebeple büyük şirketler ile birlikte küçük ve orta ölçekli işletmelerin herhangi bir farkı olmadan yeni fırsatlardan yararlanmak ve ekonomilerine değer katmak için kurum içi girişimciliğe ya da günümüzdeki ismiyle iç girişimciliğe ihtiyaç olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Organizasyonel girişim yaratma ve çalışanların getirdiği stratejik yenilenme olarak tanımlanan iç girişimcilik, örgütlerin ayakta kalabilmeleri ve rekabet avantajlarını sürdürebilmeleri için çok önemli hale gelmiştir (Ireland, Hitt, & Sirmon, 2003, s. 965). Firmalarda yapılan araştırmalar, iç girişimciliğin kârlar ve satışlar ve varlıklardan elde edilen getiriler ile olumlu bir ilişki içinde olduğunu göstermiştir (Bierwerth, Schwens, Isidor, & Kabst, 2015, s. 270). Son yıllarda iç girişimcilik faaliyetlerine yönelik kurumsal hazırlık (Hornsby, Kuratko, Holt, & Wales, 2013, s. 938) ve girişimci olarak hareket etmek için bir organizasyonun duruşu üzerine araştırmalar önemli ölçüde ilerlemiştir (Miller, 2011, s. 881). Ayrıca, araştırmalar

başarılı bir iç girişimciliği sağlamak için farklı yönetim seviyelerindeki çalışanların belirli rolleri, sorumlulukları ve faaliyetlerine ışık tutmuştur (Gawke, Gorgievski, & Bakker, 2019, s. 806).

Literatürde araştırmacılar tarafından, kurumsal girişimciliğin farklı yönlerine atıfta bulunmak için birçok terim kullanılmıştır (Zahra S. , 1991, s. 259). Bu terimlerden bir tanesi ise literatüre iç girişimcilik olarak kazandırılmıştır.

İç girişimcilik, “işletmelerin üretebileceği ürünler ve hizmetler için fikir almak ve bu fikirlere göre hareket etmektir. İç girişimciler bir ürünün yaratılması, geliştirilmesi ve işletme içinde başarılı bir iş haline gelene kadar girişimi denetlemektir” diye tanımlanmıştır (Pinchot, 1985, s. 74).

İç girişimcilik, devam eden bir organizasyonun içinde üretilen girişimlerle ilişkilendirilmektedir. İç girişimler, girişimciliğin veya bağımsız girişimin birçok özelliğine sahip olmaktadır(Luchsinger & Bagby, 1987, s. 11).

Kuratko ve diğerleri (1990) çalışmasında, 1984 yılında Burgelman, 1985 yılında Kanter ve 1988 yılında Alterowitz'in çalışmalarına göre ise iç girişimciliği girişimcilik faaliyetlerinin yenilikçi sonuçlar almak amacıyla örgütsel yaptırımlar ve kaynak taahhütleri etrafında döndüğünü kabul etme ihtiyacını dâhil ederek bu tanımları genişlettiklerini vurgulamışlardır(Kuratko, Montagno, & Hornsby, 1990, s. 49).

İç girişimciliği girişimcilikten ayıran şey, her şeyden önce girişimcilik eyleminin gerçekleştiği bağlamdır. Girişimciler kendileri için yaparken, kurum içi girişimciler mevcut bir organizasyon adına çalışma yapılmaktadır. Bağlamdaki bu farklılık, ilgili çalışanlar için özerklik, risk türü ve beklenen ödüller açısından bir dizi başka farklılık yaratır. Girişimciler kendilerini seçer, iç girişimciler ise seçilmeli veya bazı durumlarda kuruluş tarafından tanınmalı veya kendilerini kuruluşa empoze etmeleri gerekmektedir (Carrier, 1994, s. 6).

İç girişimcilik: şirket içinde çalışan bireyler ve gruplar olarak tanımlanan çevredeki iç girişimcilikle ilgili bir dizi farklı görevi yerine getirme becerisini geliştirmeleri ve yerine getirme gerekliliği olarak tanımlanmaktadır(Hostager, Neil, Decker, & Lorentz, 1998, s. 12).

İç girişimcilik, geniş anlamda mevcut bir organizasyon içindeki girişimcilik olarak tanımlanabilir. İç girişimcilik, mevcut örgütlerin girişimci davranışlarını ve

yönelimlerini içerir. İç girişimcilik (kurumsal girişimcilik, iç girişimcilik), girişimciliğin yapı taşı olarak kabul edilebilecek Schumpeter görüşüne dayanan inovasyon kavramına dayalı boyutları içeren tanımlarıyla da tanımlamak mümkün olacaktır (Antoncic & Hisrich, 2003, s. 9).

İç girişimcilik, yeni ürünler, inovasyon, yeni iş girişimleri, kendini yenileme, fırsatları tanıma ve kullanma, proaktiflik, risk alma ve mevcut uygulamalardan sapma gibi kavramları ifade etmektedir (Neessen, Caniels, Vos, & De Jong, 2019, s. 547).

Tablo 1: İç girişimcilik tanımları

KAYNAK	TANIM
(Pinchot, 1985, s. 74)	Büyük organizasyonu geliştirmek için firma içindeki girişimcilik.
(Luchsinger & Bagby, 1987, s. 11)	Devam eden bir organizasyonun üretilen girişimlerle ilişkilendirilmesi
(Kuratko, Montagno, & Hornsby, 1990, s. 49)	Firma içerisindeki hizmet ve ürünler ile yapılan girişimcilik
(Carrier, 1994, s. 6)	Firma içerisindeki çalışan tarafından yenilik yaparak öne çıkan girişimlerdir
(Hostager, Neil, Decker, & Lorentz, 1998, s. 11)	Yeni ürün ve hizmetlere yönelik çıkan fikirlerin kazançlı ürün ve hizmetlere dönüşmesi ve geliştirilmesi
(Antoncic & Hisrich, 2003, s. 9)	Organizasyon (firma) içerisinde ki girişimcilik faaliyeti
(Neessen, Caniels, Vos, & De Jong, 2019, s. 547)	İnovasyon, proaktiflik, risk alma gibi kavramları ifade etmektedir.

İç girişimciliğin 1985 yılından günümüze kadar evrimleşerek kullanılan temel ve geniş tanımlardan birisi “organizasyon (firma) içerisindeki girişimcilik” olarak tanımlanmaktadır. Tablo 2. de bahsettiğimiz tanımlarda firma içerisindeki girişimcilik olarak vurgulandığını görmek mümkün olacaktır. İç girişimcilik alanının gelişmesi bu aşamada, çeşitli nedenlerle kavramların geniş tanımlarının dar tanımlara tercih edilebileceği düşünülmektedir. Geniş tanımlardan başlamak, tanımların modasının geçmesini ve yeni sorunlar keşfedildikçe revizyona ihtiyaç duymasını daha az olası kılmaktadır. Özetle, geniş tanımlar, alanın gelişiminin erken aşamasını daha iyi

yansıtabacaktır, yeni bilgiler ortaya çıktıkça aşırı tasarruf ihtiyacını ortadan kaldırır ve nihayetinde bütünü benzersiz parçalarına izin verecek teorik ve deneysel bir sürecin ortaya çıkması için önemli bir serbestlik sağlamasına neden olacaktır(Sharma & Chrisman, 1999, s. 12).

1.3.2. Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik,her geçen gün daha da gelişen ve önem kazanan bir kavramdır. Sosyal girişimcilik tanımı günümüzde hala gelişim sürecindedir bu yüzden de araştırmacılar tarafından ortak kabul edilen bir tanım bulunmamasından dolayı sosyal girişimcilik kavramının ortak bir cümle ile tanımlanmasını zorlaştırmaktadır (Sarıkaya & Coşkun, 2015, s. 889). En genel anlamıyla sosyal girişimcilik kavramı, "iş ilke ve kurallarını sosyal etki tutkusuyla" birleştiren ve sürdürülebilir girişimler olarak tanımlanmaktadır (Swanson & Zhang , 2012, s. 172).Sosyal girişimcilik tanımları kendi içerisinde birbiriyle rekabet halinde olanve bugüne kadarki ortaya atılmış sosyal girişimcilik tanımlarının genel olarak yaygınlaşması göz önüne alındığında, sosyal girişimciliğin esasen tartışmalı bir kavram olduğundan şüphe edilebilir (Choi & Majumdar, 2014, s. 4).

Sosyal girişimci kavramı, “yaratılan sosyal değeri, eyleminin sosyal etkisini en üst düzeye çıkarmak için kaynak üretmeye çalışan” kişi şeklinde tanımlanır.Araştırmacılar, temel olarak sosyal girişimciyi şu şekilde yorumlamaktadır.Hem kabiliyetli hem de kendisine sunulan fırsatlardan yararlanabilecek aynı zamandatemel amacı karetmek olmayan ve bununla birlikte sosyal misyonunun yürütülmesi için gerekli kaynakları toplayacak, ayrıca toplumunun da sosyal sorunlarına yenilikçi çözümler bulabilecek, toplumsal değer yaratabilecek geniş görüşlülük sahibi bir birey" olarak tanımlanmaktadır (Wahidi, 2017, s. 36). Sosyal girişimci, topluluk temelli olmasıyla birlikte hem sosyal hemde ekonomik hedeflere ulaşmak için ikili bir misyona sahiptirler (Sengupta & Sahay, 2017, s. 17).

Geçmişten günümüze kadar sosyal girişimcilik kavramına yönelik yapılan araştırmaların çoğunda,kavramın tanımlanması ve açıklanmasına odaklanılmıştır. Bu tanımlarda ortak olarak öne çıkan paydaşlar ise, hem sosyal sorunları çözüm üretmekhem de sosyal değer yaratmak için fırsatların tanınması veya fırsatların

belirlenmesi şeklindedir. Bu sebeple diğer bir ifadeyle sosyal girişimcilik, ticari girişimciliğe benzer bir niteliğe sahiptir. Çünkü yenilik yapma ve keşfedilen fırsatlarının tanınması/tanımlanması girişimcilik sürecinin başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Ancak bilim insanları, sosyal girişimcilik için fırsatların ticari sektördeki fırsatlardan ayrı ve farklı olma ihtimalinin yüksek olduğunu belirtirler. Bu nedenle de kendi başlarına ayrı olarak incelenmesi gerektiğini ileri sürmektedirler (Corner & Ho, 2010, s. 635).

2007 yılı çalışmasında Martin ve Osberg, sosyal girişimcilik kavramının tanımını geliştirdiler. Bu çalışmaya göre sosyal girişimcilik için yapılan tanımlar şu şekildedir.

- Sosyal girişimcilik, bir fırsatın belirlenmesi için yeni bir sosyal değer önerisinin geliştirilmesi
- Grup ve toplum için daha iyi bir gelecek sağlamak ve yeni denge etrafında istikrarlı bir ekosistemin taklit edilmesi ve oluşturulması yoluyla hedeflenen grubun ıstırabını hafifletmek için yeni, istikrarlı bir denge oluşturulması.

Bu tanımlarda sosyal girişimciliğin birden çok işlevi açıkça tanımlanmaktadır (Greblikaite, 2012, s. 212). Bilim insanları, sosyal girişimleri ve sosyal girişimciliği “kâr amacı gütmeyen kuruluşların karşılaştığı birçok çevresel ve durumsal zorluklara karşı kapsamlı bir stratejik tepkiler seti” olarak görmektedirler (Sud, VanSandt, & Baugous, 2009, s. 203).

Ekonomik alandaki girişimcilik ile sosyal girişimcilik arasındaki temel fark, ekonomik zenginlik yaratmaya karşı sosyal zenginlik yaratmaya verilen göreceli öncelikte yatmaktadır. Bu nedenle, sosyal girişimcilikte, sosyal zenginlik yaratma birincil amaç iken, kazanılan gelir biçiminde ekonomik değer yaratma, girişimin sürdürülebilirliğini ve finansal kendi kendine yeterliliği sağlayan gerekli bir yan üründür. Sosyal girişimciliğin ek bir ayırt edici özelliği, katma değeri yakalama yeteneğinin sınırlı olmasıdır (Mori & Fulgence, 2009, s. 7).

Alan yazınında sosyal girişimcilik ve sosyal girişimler birbirinin yerine kullanılmaktadır. Sosyal girişimler kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olduğu gibi kâr amacı güden veya karma kuruluşlar da olabilir. Aynı zamanda sosyal girişimler hem finansal hem de sosyal açıdan sürdürülebilirliği, iş modellerini benimseyerek sağlamaya çalışmaktadırlar. Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimler arasında var olan

sınırlar belirsizdir. Bununla birlikte, bu iki grup arasındaki farkı anlamak çok önemlidir. Bu iki grup arasındaki farklılık, faaliyet düzeyindeki yenilik yoluyla gelmektedir. Bazı sosyal girişimler faaliyet düzeyinde yenilikçi değildir ve dolayısıyla sosyal girişimci değildir. Sosyal girişimlerin mutlaka yenilikçi olması gerekmez ve bu nedenle diğer sosyal girişimler tarafından kullanılan iş modellerini taklit edebilirler (Abeysekera, 2019, s. 33).

1.3.3. Dijital Girişimcilik

Dijital girişimcilik, teknolojinin ilerlemesi ve dijital dönüşüm sürecinin yaşanmasıyla ortaya çıkan bir fenomen olarak kabul edilmektedir. Dijital girişimciliğin ortaya çıkışını etkileyen faktörler arasında yıkıcı teknolojiler (disruptive technologies) kavramı yer almaktadır. Yıkıcı teknolojiler, mevcut pazarları ve iş modellerini değiştiren, yeni ve radikal teknolojilerdir. Dijital girişimciler, yıkıcı teknolojilerin potansiyelini fark ederek bu teknolojileri kullanarak yeni iş fırsatları yaratmışlardır (Bower & Christensen, 1995, s. 45).Dijital girişimciliğin ortaya çıkmasını etkileyen bir diğer faktör açık yenilik (open innovation) kavramı vurgulanmaktadır. Açık yenilik, bir işletmenin kendi iç kaynaklarının yanı sıra dış kaynakları da kullanarak yenilik yapma sürecidir. Dijital teknolojilerin gelişimi ve internetin yaygınlaşması, işletmelere dış kaynaklara erişme ve işbirliklerini artırma fırsatı sunmuştur, bu da dijital girişimciliğin ortaya çıkışını hızlandırmıştır (Chesbrough, 2003, s. 50).Dijital girişimciliğin ortaya çıkmasını destekleyen bir diğer faktör olarak dijital inovasyonu vurgulanmaktadır. Dijital inovasyon, dijital teknolojilerin kullanımıyla iş süreçlerinin, ürünlerin veya hizmetlerin yenilikçi şekilde dönüştürülmesidir. Dijital girişimciler, dijital inovasyonu kullanarak mevcut iş modellerini sorgulamış ve dijital platformlar üzerinde yeni değer yaratmışlardır (Fichman, Dos Santos, & Zheng, 2014, s. 335).Dijital girişimciliğin ortaya çıkışı, açık yenilik, yıkıcı teknolojiler ve dijital inovasyon gibi faktörlerin birleşimiyle şekillenmiştir. Teknolojinin hızlı ilerlemesi ve dijital dönüşüm süreci, girişimcilere yeni iş fırsatları yaratma ve dijital platformları kullanma imkânı sunmuştur.

Dijital girişimcilik, günümüzde teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan ve dijital platformlar üzerinde iş fırsatları yaratmayı hedefleyen bir girişimcilik

yaklaşımıdır. Aşağıda Tablo 2’de bu tanımı desteklemek için farklı bilim insanları tarafından yapılan dijital girişimcilik kavramlarının tanımları yer almaktadır.

Tablo 2: Dijital Girişimcilik Tanımları

	Tanımlar
Ratten ve Dana(2019)	Dijital girişimcilik, dijital teknolojilerin kullanıldığı inovatif iş fikirleri ve girişimlerin ortaya çıkmasını sağlayan bir süreçtir. Bu süreçte, dijital yenilikler ve akıllı şehirler arasında etkileşim ve entegrasyon oluşmaktadır.
Cassidy (2017)	Dijital girişimcilik, geleneksel işletme modellerini dijital teknolojiler ve internet üzerinde kullanarak yeni iş fırsatları yaratma sürecidir.
Turban ve diğ.(2005)	Dijital girişimcilik, dijital teknolojilerin kullanımıyla yeni iş fırsatları yaratma sürecidir. Bu süreçte, yenilikçi iş modelleri ve dijital platformlar üzerinde faaliyet gösteren işletmeler ortaya çıkar.
Osterwalder ve diğ.(2005)	Dijital girişimcilik, dijital teknolojilerin kullanıldığı iş modelleri üzerinde yoğunlaşan girişimcilik faaliyetidir. Bu faaliyet, dijital yeniliklerin ticarileştirilmesi ve rekabet avantajı elde etme çabalarını içermektedir.
Morris ve diğ. (2005)	Dijital girişimcilik, dijital teknolojileri kullanarak yenilikçi iş fikirleri ve iş modelleri geliştirme sürecidir. Bu süreçte, dijital platformlar üzerinde faaliyet gösteren işletmeler yeni pazarlar yaratır ve müşteri değeri sunar.
Shane ve Venkataraman (2000)	Dijital girişimcilik, dijital teknolojilerin kullanımıyla yeni ürünler, hizmetler veya iş modelleri yaratma sürecidir. Bu süreç, teknoloji ve yenilikçilik odaklı girişimcilerin dijital platformlarda iş fırsatları aramasını ve değer yaratmasını içerir.

Dünya genelindeki dijital girişimci sayısını kesin olarak belirlemek zor olmakla birlikte, tahminlere dayalı olarak milyonlarca dijital girişimcinin olduğu söylenebilir. Dijital girişimcilik, hızla büyüyen bir alan olduğu için bu sayı sürekli değişmektedir.

Gelişmiş ülkelerde, dijital girişimcilik ekosistemi daha olgun olduğundan daha fazla girişimci bulunabilirken, gelişmekte olan ülkelerde bu sayı daha düşük olabilir. Dijital girişimci sayısının belirlenmesi zorluğu, tanımın da geniş olmasından kaynaklanmaktadır. Herhangi bir sektörde, herhangi bir teknolojiye veya herhangi bir iş modelinde faaliyet gösteren her girişimci dijital girişimci olarak kabul edilebilir. Bu nedenle, kesin sayısal verilere ulaşmak zor olabilir. Ancak, dijital girişimcilik ekosistemleri, hızlı bir şekilde büyüyen ve inovasyonu teşvik eden bir trend olduğu için dünya genelinde milyonlarca dijital girişimcinin olduğu söylenebilir. Dijital teknolojilerin yaygınlaşması ve internetin küresel erişimi ile birlikte, dijital girişimcilerin sayısının artması beklenmektedir. Bu noktadan hareketle Dünya'dan ve Türkiye'den birkaç önde gelen dijital girişimcilik örnekleri verilebilir.

- Dünya'dan Dijital Girişimcilik Örnekleri

Facebook: Mark Zuckerberg tarafından kurulan Facebook, dünyanın en büyük sosyal medya platformlarından biri haline geldi. Başlangıçta bir üniversite öğrencileri ağı olarak başlayan Facebook, zamanla milyarlarca kullanıcıya ulaşarak sosyal medya dünyasında dev bir rol oynamaya başladı (Doğruer, Meneviş, & Eyyam, 2011, s. 2642).

Amazon: Jeff Bezos tarafından kurulan Amazon, dünyanın en büyük e-ticaret platformlarından biri haline geldi. Başlangıçta kitap satışıyla başlayan Amazon, kısa sürede farklı kategorilerde geniş bir ürün yelpazesi sunarak global bir ticaret devi haline geldi. Ayrıca, Amazon Web Services (AWS) gibi hizmetlerle bulut bilişim alanında da büyük bir başarı elde etti (Wu & Gereffi, 2018, s. 329).

Airbnb: Brian Chesky, Joe Gebbia ve Nathan Blecharczyk tarafından kurulan Airbnb, dünya genelinde evlerin, dairelerin veya odaların kısa süreli kiralanabileceği bir platformdur. Airbnb, paylaşım ekonomisi modelini kullanarak otelcilik sektöründe devrim yarattı ve küresel bir konaklama devi haline geldi (van Doorn, 2020, s. 1809).

Uber: Travis Kalanick ve Garrett Camp tarafından kurulan Uber, bir araç paylaşım hizmeti olarak başladı. Uber, mobil uygulama üzerinden araç çağırma ve sürücü ile yolcu arasında bağlantı sağlama konusunda devrim yaptı. Bugün dünya genelinde birçok ülkede faaliyet gösteren Uber, ulaşım sektöründe büyük bir etkiye sahip oldu (Schreckling & Steiger, 2017, s. 13).

Spotify: Daniel Ek ve Martin Lorentzon tarafından kurulan Spotify, müzik akışı sağlayan bir dijital platformdur. Kullanıcılar, Spotify üzerinden müzik dinleyebilir,

çalma listeleri oluşturabilir ve sanatçıları keşfedebilir. Spotify, müzik endüstrisindeki dijital dönüşümün önemli bir aktörü haline geldi ve dünya genelinde milyonlarca kullanıcıya ulaştı(Li, 2022, s. 921).

Bu örnekler, başarılı dijital girişimlerin farklı sektörlerde ve alanlarda faaliyet gösterdiğini göstermektedir. Tabii ki, daha birçok başarılı dijital girişim örneği bulunmaktadır, ancak bu örnekler, dünya genelinde geniş bir etki yaratmış ve başarılı bir büyüme sergilemiş olan örneklerdir.

- Türkiye’den Dijital Girişimcilik Örnekleri

Peak Games: Sidar Şahin tarafından kurulan Peak Games, Türkiye merkezli bir mobil oyun şirkettir. Popüler oyunlarının yanı sıra, sosyal oyun platformu olan Peak Portal üzerinden oyunculara erişim sağlar. Peak Games, Türkiye'nin yanı sıra uluslararası pazarda da büyük bir başarı elde etmiştir(Kerr & Yucaoglu, 2018, s. 5).

Getir: Türkiye'nin hızlı teslimat platformu olan Getir, 2015 yılında Nazım Salur tarafından kuruldu. Mobil uygulama üzerinden market alışverişi yapma ve ürünlerin kapıya teslim edilmesi gibi hizmetler sunar. Getir, kullanıcı dostu bir deneyim ve hızlı teslimat ile Türkiye'de büyük bir popülerite kazanmıştır (Eken & Gezmen, 2020, s. 164).

Trendyol: Demet Mutlu tarafından kurulan Trendyol, Türkiye'nin önde gelen e-ticaret platformlarından biridir. 2018 yılında Çinli şirket olan Alibaba Group Trendyol’a ortak olmuştur. Moda, kozmetik, elektronik ve daha birçok kategoride geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Mobil uygulama ve web sitesi aracılığıyla müşterilere hızlı ve güvenilir alışveriş imkânı sunar(Wikipedia, 2022).

BiTaksi: Cihangir Özyalçın tarafından kurulan BiTaksi, Türkiye'deki en popüler taksi çağırma uygulamalarından biridir. Mobil uygulama üzerinden kullanıcılar, yakındaki taksileri çağırabilir ve yolculuklarını kolayca planlayabilirler. BiTaksi, kullanıcı dostu ara yüzü ve güvenilir hizmetiyle Türkiye'de büyük bir başarı elde etmiştir(BiTaksi, 2022).

Paraşüt: Sean Yu ve Şerif Oğuz tarafından kurulan Paraşüt, Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik bulut tabanlı muhasebe ve finans yönetimi yazılımıdır. Paraşüt, işletmelerin finansal süreçlerini kolaylaştırır, faturalandırma, tahsilat takibi,

gider yönetimi gibi işlevleri sunar. Türkiye'deki girişimciler ve işletmeler arasında popüler bir seçenek haline gelmiştir.

Bu örnekler, Türkiye'den çıkarak hem yerel hem de uluslararası düzeyde başarılı olan dijital girişimlere örnek teşkil etmektedir. Türkiye'deki dijital girişim ekosistemi hızla büyümekte olup, daha birçok başarılı girişim de ortaya çıkmaktadır.

1.3.4. Kadın Girişimcilik

Girişimcilik, ekonomik kalkınma için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (Baumol & Strom, 2007, s. 234). Erkek egemenliğinin yüksek olduğu toplumlarda, kadınların yaygın olarak karşılaştıkları engellere rağmen gelişmekte olan ülkelerde kadınların girişimcilik oranları son on yılda önemli ölçüde artmıştır. Özellikle, iş kadınları, girişimcilik faaliyetleri aracılığıyla ekonomik kalkınmada kilit aktörler haline geldi (Bullough, Guelich, Manolova, & Schjoed, 2022, s. 987). Buna göre özellikle gelişmekte olan ülkeler bağlamında, yoksulluktan kurtulmanın ve kadınların ekonomik bağlamda özgürleşmesi için bir yol olarak kullanıldığı mevcut mali ve politika çerçevelerini yeniden ayarlayarak, politikaların kadın girişimciliğine duyarlı hale getirerek elde edilecek toplumsal bir kazanç sağlamaktadır (Simba, Ogundana, Braune, & Dana, 2023, s. 3). Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerde finansman temelli programlar, kadın girişimciler için dikkate değer olumlu sonuçlar üretme potansiyeline sahiptir (Bhatt & Tang, 1998, s. 625). Her geçen gün kadın girişimcilerin finansal kaynaklara ulaşım kolaylıkları ayrımcılıkla mücadelede belli bir yol kat etmekte ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde öz sermaye ve kredilere erişimlerini artmaktadır. Bu gelişmelerle birlikte sadece kadın girişimcilerin değil aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerinde ekonomilerinin kalkınmasına destek olmaktadır (Simba, Ogundana, Braune, & Dana, 2023, s. 3).

Kadın girişimciliği bireyler, topluluklar ve ülkeler için önemlidir. Kadın girişimcilere yönelik çalışmalarda kadın girişimciliğinin toplumların istikrarına ve refahına önemli bir katkı sağladığı ve kadınlar, düşük gelirliler ve azınlıklar dâhil olmak üzere dezavantajlı gruplar için ekonomik fırsatlar sağladığı kabul edilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde çok daha fazla sayıda kadının okuma yazma bilmediği ve yoksul topluluklarda yaşadığı bildirilse bile, kadın girişimciliği onlara yerel ekonomiye katılma fırsatı veriyor ve bu süreç onların girişimci olmalarına

yardımcı oluyor.İşletmeleri çok küçük olmalarına rağmen iş imkânları yaratarak sadece kendi hayatlarına değil başkalarının hayatlarını da iyileştirme fırsatı sağladıkları bilinmektedir. Tüm bunlara ek olarak kadın girişimcilerin, ekonomik sistemlere daha geniş katılımları, herhangi bir ekonomik sistemdeki girişimciliğin çeşitliliğini artmasını sağlamaktadır (Ascher, 2012, s. 99).

Tablo 3:Kadın girişimci profillerinin tipolojisi

Tür	Teşvikler (INCENTIVES)
Amaçsız	İşsizlik sonucu girişimciliğe giren genç kadınlar
Başarı odaklı	Girişimciliği uzun vadeli bir strateji olarak algılayan genç kadınlar
Güçlü başarı odaklı	Girişimciliği kendini gerçekleştirme fırsatı veya “cam tavan” fenomenini aşmanın bir yolu olarak algılayan kadınlar
Düalistler	Aile ve iş yükümlülüklerini dengelemek için esneklik arayan kadınlar
Return workers	Aile görevlerini yerine getirmek için işlerinden ayrılan ve hala aileleri dışında kendilerini gerçekleştirmeye motive olan kadınlar
Gelenekçiler	Güçlü bir aile girişimcilik geleneği geçmişine sahip kadınlar
Radikaller	Toplumda daha kadın yanlısı eğilimleri tanıtmaya başlayan kadınlar

Kaynak:(Ascher, 2012, s. 99)

Kadın girişimciliği, gelişmekte olan ülkelerde kadınları sosyal ve ekonomik olarak güçlendirmek ve ilerletmek için bir yol sağlasa da, sürecin büyük ölçüde kurumsal desteğin varlığına dayandığını vurgulamakta fayda var.Bu tür bir destek, kadınlara iş girişimlerini başlatmak, büyütme ve sürdürmek için ihtiyaç duydukları kaynaklara eşit erişim sağlar. Gelişmekte olan ülkelerde, özellikle Afrika'nın bazı bölgelerinde, kadınların sahip olduğu girişimlerin büyümesi ve gelişmesi, büyük ölçüde toplumlarına hâkim olan kurumların doğası tarafından şekillenmektedir.Bu nedenle, gelişmekte olan dünyanın pek çok bölümünün yüksek kurumsal boşluklarla karakterize edildiği göz önüne alındığında, girişimcilik faaliyetlerini tanımlayan sosyal ve ekonomik sistem türlerini anlamak çok önemli hale geliyor(Ahl & Nelson, 2015, s. 275).

1.3.5. Yeşil Girişimcilik

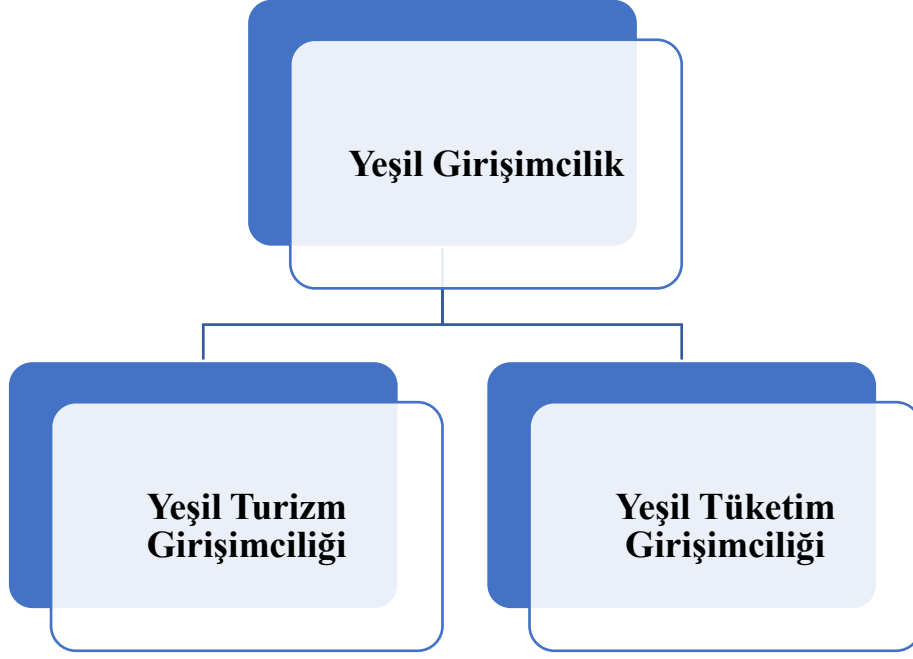
Üretim faktörlerinden biri de “doğa”dır. Daha fazla üretim, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur. Gelişen küresel ekonomide daha fazla kar ve hızlı sanayileşme nedeniyle doğa yok edilmektedir. Doğanın tahribi nedeniyle iklim değişikliğine yol açar. Yeşil girişimcilik, bu yıkımdan etkilenen toplum ve iş dünyasındaki gruplar için yeni fırsatlar sunuyor (Demir Uslu, Hancıoğlu, & Demir, 2015, s. 1239).

Yeşil girişimcilik, çevre sorunlarına çözüm üretmeyi ve uygulamayı aynı zamanda çevrenin zarar görmemesi için sosyal değişimi teşvik etmeyi amaçlayan özel bir girişimcilik alt kümesini ifade etmektedir. Ayrıca yeşil girişimciliğin, girişimciliğin bir alt kümesi yerine yeni bir iş paradigması olabileceği öne sürülmüştür çünkü yeşil girişimciler, sadece niş bir pazar için çevre dostu ürün ve hizmetler başlatmaktan daha geniş motivasyonlara sahiptir. Yeşil girişimcilik, girişimcilik teorileri ve sürdürülebilir girişimciliğin bir alt kümesi olarak çevre ve refah ekonomisi temel alınarak açıklanabilir (Saari & Joensuu-Salo, 2020, s. 304).

Sunny ve Shu'nun 2017 yılı çalışmasında, yeşil girişimcilerin, yaratıcılıktan kaynaklanan esneklikleri nedeniyle farklı senaryoları keşfetme eğiliminin, genellikle ticari ve toplumsal zorluklara üstün çözümler getirdiğini savunmaktadırlar. 2018 yılında Dale, yeşil girişimciliği, bir girişimcinin hedeflerine ulaşmak için paydaşlardan destek aldığı süreç olarak tanımlamaktadır (Adebayo & Muo, 2019, s. 19).

Yeşil girişimcilik, girişimciliğin ihtiyacı olan hem daha yeşil ve hem de daha çevre dostu iş faaliyetlerini karşılayabileceği bir mekanizmayı ifade etmektedir. Yeşil girişimcilik için girişimcilerin sahip oldukları yenilikçi, belirsiz ve riskli faaliyetlerde bulunma konusundaki iddialarını ve eğilimlerini güçlendirerek, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmede kilit aktörler oldukları ileri sürülmektedir (Mrkajic, Murtinu, & Scalera, 2019, s. 931).

Yeşil girişimcilik, yeşil ekonominin temel itici gücüdür. Farklı araştırmaların analizi ve sonuçları göz önüne alındığında, Türkiye'de son yıllarda yapılan araştırma geliştirme ve girişimcilik faaliyetlerinin yaklaşık %15'inin çevre ile ilişkili olduğu görülmektedir (Demir Uslu, Hancıoğlu, & Demir, 2015, s. 1239).

Şekil 1: Yeşil Girişimcilik Boyutları

Kaynak: (Tien, Hiep, Dai, & Duc, 2020, s. 4)

Yeşil girişimcilik, iki alt boyuta ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar “Yeşil Turizm Girişimciliği” ve “Yeşil Tüketim Girişimciliği” olarak ifade edilmektedir. Yeşil turizm girişimciliği, hem ekonomik faaliyetleri geliştirmeyi hem de doğal çevreyi korumaya yönelik ilke ve politikaları kapsamaktadır. Bir ulusun için önemli olan Dünya’nın turizm haritasındaki konumunu uzun vadeli korumak ve geliştirmektir. Aynı zamanda doğal çevrede yaşanan değişiklikler, artan insan faaliyetleri nedeniyle karşı karşıya olduğu tehditler ve riskler, yeşil turizmin kırılganlığına etki etmektedir. Aslında yeşil turizm, sürdürülebilir kalkınmaya olumlu etkiler yansıtmaktadır (Tien N. H., Hiep, Dai, Duc, & Hong, 2020, s. 5).

Post-endüstriyel toplumlarda ekonominin sanayi ya da imalata değil hizmet üretimine dayanmaktadır. Bu nedenle tüketim faaliyetine merkezi bir odaklanma göz önüne alındığında, toplumların bir sürdürülebilirlik yoluna girmeleri için yeşil tüketime yönelik yeni bir tutum değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Yeşil tüketime yönelik yaklaşımlar arasında sadece ekolojik vatandaşlık yaklaşımının sürdürülebilirlikle gerçekten uyumlu olduğu tartışılmaktadır. Bununla birlikte, aynı zamanda en derin sosyo-kültürel değişiklikleri gerektiren yaklaşımdır (Tien N. H., Hiep, Dai, Duc, & Hong, 2020, s. 5).

Dünya’da yeşil girişimciliğin gelişimine baktığımızda, 1972 yılında Stockholm Bildirgesi, çevre konusunda küresel ölçekte gerçekleştirilen en önemli adımdır. Birleşmiş Milletler'in çevresel duyarlılığını gösteren bu göstergeyi, daha büyük bir adım olan ve “Ortak Geleceğimiz” olarak adlandırılan 1987 tarihli Brundtland raporu izlemiştir. Sürdürülebilir kalkınma ilerlemesine önem veren bu rapor, yeşil ekonominin anayasası olarak kabul edilmektedir. 1992 yılında Rio'da düzenlenen konferans ve bu konferansta “Gündem 21” adıyla oluşturulan eylem planı, kuşkusuz Birleşmiş Milletler'in attığı bir diğer önemli adım olarak görülebilir. Rio konferansında hazırlanan İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi beyannamesi, Kyoto anlaşmasının söylenmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca Eylül 2000'de Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen Milenyum Toplantısı, sürdürülebilir yeşil girişimciliğin hedeflerini belirlemek için Kyoto anlaşması ile birlikte bir mihenk taşı olmuştur. UNEP'e göre yeşil ekonomi, insanların yaşam kalitesini artırmak için mal ve hizmetlerin üretimini, tüketimini ve dağıtımını içeren bir ekonomik faaliyetler sistemidir. Brundtland'ın raporuna göre yeşil ekonominin tanımı, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan mevcut ihtiyaçları karşılayabilen gelişmedir. OECD tarafından 2011 yılında yapılan bir diğer tanım ise “Yeşil Kalkınma” ve “Yeşil Ekonomi”nin çevresel iyileştirmeye katkı sağlayan bazı mal ve hizmetlerin yatırım ve tüketimine daha fazla odaklanması gerektiğidir (Demir Uslu, Hancıoğlu, & Demir, 2015, s. 1241).

Özetle “yeşil girişimcilik”, ürünleri, hizmetleri, üretim yöntemlerini veya organizasyonu çevre üzerinde olumlu etkiye sahip olan ekonomik bir faaliyettir. Bu etki aşağıdakilerin bir sonucu olabilir (Gevrenova, 2015, s. 322):

- Tüketici davranışında değişikliğe yol açan, çevre üzerindeki olumsuz etkiyi azaltan ürün veya hizmetlerin sunulması
- Şirketin ekolojik ve ekonomik hedeflerini eşitlemek
- Ürün ve hizmetlerin üretimi ve tüketimi ile ilgili sorunlara yenilikçi ekolojik çözümler getirmek
- Kullanıma uygulandığında sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmaya yol açabilecek iş modelleri geliştirmek
- Toplumun talebi ve yeni yaşam biçimi ile bağlantılı olarak pazarda yeni olanaklar keşfetmek

1.3.6. Ekolojik Girişimcilik

Ekolojik girişimciler, bir gelir modeli de dâhil olmak üzere daha geleneksel girişimcilere benzer genel bir iş yaklaşımına sahiptir. Bununla birlikte, işletmelerini kurmanın başlıca itici güçleri, iş modellerinin bir parçasını oluşturan güçlü etik ve çevresel hususlardır. Ayrıca, girişimcilik faaliyetlerinin çevre üzerinde genel olarak olumlu bir etkisi vardır. Eko-girişimciler, genellikle daha küçük işletmeler işlettikleri ve/veya hizmetlerini özellikle KOBİ'lere hedefledikleri için genellikle KOBİ'lerle yakından bağlantılıdır. Eko-girişimciler yalnızca çevresel sorunları çözmek için uğraşmazlar, aynı zamanda değişimin hayati aktörleridirler. Çünkü eko-girişimciler, kaynakların kısıtlı ve pazara dayalı bir dünyada, yeşil iş uygulamalarını kullanarak iş dünyasına bir rol model sağlayarak sürdürülebilirliğin öncüleri ve liderleridirler(Schaper, 2002, s. 27).

Ekolojik girişimcilik alanını meydana getiren birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında araştırmacıların ya da bilim insanlarının yeşil girişimcilik ve çevreci girişimcilik kavramlarına dikkat çekmeye başlamaları, diğer bir faktör ise çevresel sorunların her geçen gün daha fazla önem kazanması ve gündeme gelmesi ile birlikte ortaya çıkmaya başlamıştır. Literatürde ekolojik girişimcilikle ilgili ilk temel eser 1991 yılında Steven Bennett tarafından ortaya koyulmuştur. Çalışmanın konusu ise çevre sorunlarının yeni bir iş fırsatlarına dönüştürülebilmesini araştırmaktadır(Efeoğlu, 2014, s. 106). Ayrıca, 1990 yılı başlarında çevresel girişimciliğin daha açık bir incelemesi ortaya çıkmaya başlamasıyla, araştırmacıların 'çevresel girişimci', 'yeşil girişimci', 'eko girişimci' terimlerini kullanmaya başlamıştır 've 'ecopreneur' olarak ifade edilmiştir(Schaper, 2002, s. 28).

Ekolojik girişimcilik, çevre ve girişimciliğin ortak bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Mal ve hizmet üretirken olumlu çevresel sonuçlar sağlamayı amaçlar. Anderson ve Leal 1997 yılı çalışmasında ekolojik girişimciliği, yaban hayatı habitatlarını genişletmek, nesli tükenmekte olan türleri korumak, çevre koşullarını iyileştirmek ve doğal yaşamı korumak gibi çeşitli amaçlarla tanımlamaktadır. Ekolojik girişimcilik ile Yeşil girişimcilik arasında doğrudan bir bağlantı vardır(Demir Uslu, Hancıoğlu, & Demir, 2015, s. 1239).

Antolin-Lopez ve diğerleri (2019) çalışmasında, çevre merkezli girişimcilik tanımlarını ele almıştır. Antolin-Lopez ve diğerleri (2019) çalışmasında, araştırmacılar

çevreci girişimcilik, yeşil girişimcilik ve ekolojik girişimcilik ile ilgili tanımları incelenmiştir. Örnek tanımlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 4:Çevre Merkezli Girişimcilik Kavramları ve Tanımları

Çevreci Girişimcilik Kavramı Tanımları	
Yazar(lar)	Tanım
1	Hendrickson and Tuttle Çevreye faydası olan girişimcilik faaliyetlerini kapsamaktadır.
2	Anderson Çevreci girişimciler, sürdürülebilir bir toplum yolunda yer almak için önemli ve gerekli değişim ajanlarıdır
3	Hartman and Stafford Çevreci Girişimcilik, yenilik aracılığıyla ekonomik, çevresel ve sosyal hedefleri bütünleştiren ve hem çevre dostu hem de ekolojik açıdan faydalı şirket politika ve faaliyetlerinin uygulanmasıdır.
4	Hostager vd. Çevreci girişimcilik, “şirket bünyesinde çalışan kişi ve grupların çevre için bir endişeyi yansıtan yeni ürünler veya hizmetler için fikirler belirlemesi ve bu fikirlerin karlı ürün ve hizmetlere dönüştürülmesi” şeklinde tanımlanmışlardır.
Yeşil Girişimcilik Kavramı Tanımları	
Yazar(lar)	Tanım
1	Volery Yeşil girişimciler, kaynak israfını azaltarak verimliliğin artmasına olumlu katkı sağlayan bireylerdir.
2	Ndubisi and Nair Yeşil girişimciliğin, yeşil bir organizasyon yaratma ve geliştirme eğilimi bulunmaktadır.
3	Silajdžić vd. Yeşil girişimciler, temelde sürdürülebilirlik prensibine dayanarak güçlü yeşil değerlere sahip bireyler ve yeşil ürünler veya hizmetler satan işletmeleri kuran bireylerdir.
4	Melay vd. Yeşil girişimcilik, kar amacı taşıyan, yenilikçi ve yarattığı değerlerin etkisini çevre üzerinde kullanmanın yollarını arayan bir tür girişimcilik faaliyetidir.
Ekolojik Girişimcilik Tanımları	
Yazar(lar)	Tanım
1	Lober Ekolojik girişimcilik, çevreci pazar fırsatlarını keşfetmek ve değerlendirebilmek için yeni ürün, hizmet veya organizasyonların oluşturulmasıdır.
2	Pastakia Eko-girişimciler, ekonomilerde yer alan çevre dostu fikirleri ve yenilikleri popülerleştirmeye çalışan birey veya kurumlardır.
3	Isaa Ekolojik girişimci, faaliyette bulunduğu ekonomik sektörü köklü bir şekilde değiştirmek ve hatta geliştirmek için iş yaratan bireylerdir.
4	Schaltegger Eko-girişimcilik, çevreye uygun ve duyarlı yenilikler ve ürünlerle değer yaratan ve pazar odaklı yenilikçi işletmelerdir.
5	Gibbs Ekolojik girişimciler, ekonomik kalkınmanın temelini daha çevre dostu bir temele dayandırmak amacıyla çevre bilincine uygun iş faaliyetleri ile birleştiren girişimcilerdir.
6	Kirkwood and Walton Eko-girişimciler, çevre dostu piyasalarayalnızca kar elde etmek için değil aynı zamanda yoğun ve derin çevre sevgisi değerleriyle giren kişilerdir

Kaynak: (Antolin-Lopez, Martinez-del-rio, & Cespedes-Lorente, 2019, s. 413-415)

Araştırmacıların yukarıda belirtilen çevre merkezli girişimcilik modellerinin tanımları analiz edilmiş ve belli başlı konseptler elde edilmiştir. Bu analize göre tanımlardan ortaya çıkan temalar(Uygun & Gezer Aydın, 2022, s. 791-792):

- Ekolojik Girişimcilik: Aktivist bir kimlik/ Çevre merkezli değerlere sahip olma/Sosyal dönüşüm hedefi, Çevresel ve Toplumsal fayda/Ekonomik güdüler/Çevre odaklı girişimsel fırsatları değerlendirme.
- Çevreci Girişimcilik: Çevre sorunları ve çevre kirliliği merkezli girişimsel fırsatları değerlendirmek için/ sürdürülebilirlik kaygısı ile/ çevresel refahı artırma amacıyla/ ekonomik sosyal ve çevresel hedefler güderek/ iş kurma.
- Yeşil Girişimcilik: İnovasyon aracılığı ile Değişim/Dönüşüm yaratma ve Yeşil işletme kurma olmaktadır.

Eko-girişimciler, çevresel uygulamaların ana akım olarak benimsenmesini sağlıyor ve toplumdaki değişikliğin uygulanmasına ve düzeltilmesine yardımcı oluyor.Çevresel dışsallıkları gelir getirici iş modellerine dönüştürürken genellikle kendi kendini idame ettirmeyi amaçladıkları için uzun vadeli problem çözücülerdir.mBaşarıları, sürekli dış finansmana bağlı değildir, kendi kendini devam ettirir(Antolin-Lopez, Martinez-del-rio, & Cespedes-Lorente, 2019, s. 416).

1.3.7. Uluslararası Girişimcilik

Uluslararası girişimcilik ile ilgili literatürde ilk çalışmalar 1980’li yılların sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlamasından dolayı oldukça yeni bir kavram olduğu ileri sürülebilir(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 2). 2002 yılında Zahra ve George’un çalışmasına göre “uluslararası girişimcilik” kavramına ilişkin ilk kullanımı1988 yılında Morrow’un yazdığı bir makalesinde ortaya çıkmıştır(Zahra & George, 2002, s. 258). Bu çalışmadan kısa bir süre sonra da McDougall’ın (1989, s. 387)literatürde gerçekleştirdiği yerel ve uluslararası yeni girişimleri karşılaştıran ampirik çalışması, uluslararası girişimcilik konusunda akademik çalışmaların önünü açmaktadır. Öncelieriştirilmeyen dış pazarlar, yeni girişimlere son teknolojik gelişmeleri ve kültürel farkındalığı açtığı görüldüğü vurgulanmaktadır(Zahra & George, 2002, s. 270). Dünya genelinde kolay, hızlı iletişim ve hızlı ulaşım, uzaklığın çeşitli boyutlarını derinden anlama ihtiyacını azaltmamıştır(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 4). Bununla birlikte Jones ve Coviello(2005, s. 300), uluslararası

girişimciliğin "yenilikle belirlenen, çevresel değişim ve insan iradesi, eylemi veya kararından etkilenen evrimsel ve potansiyel olarak kesintili bir süreç" şeklinde tanımlamaktadır.

Kavram ortaya çıkışından itibaren, birden çokölkede ve ekonomide kaynakların kullanımından ve çıktıların satışından önemli rekabet avantajı elde etmeyi amaçlayan bir ticari kuruluş olarak tanımlamaktadır(Oviatt & Mcdougall, 1994, s. 52). Araştırmacılar Oviatt ve McDougall'ın 1994 yılında yapmış oldukları tanım dolaylı olarak benimsemiş ve "uluslararası girişimciliği" "yurt dışına açılan yeni küçük ve genç firmaların incelenmesi" ile eşdeğer hale getirmiştir(Keupp & Gassmann, 2009, s. 601). Ayrıca uluslararası girişimcilik, karmaşık uluslararası kaynak yapılarını geliştirerek rekabet avantajı oluşturmayı hedeflemektedir(Karra, Phillips, & Tracey, 2008, s. 441).

McDougall ve Oviatt 2005 yılında gerçekleştirdikleri çalışmasında, uluslararası girişimcilik tanımlarını "gelecekteki mal ve hizmetleri oluşturmak için ulusal sınırlar ötesindeki fırsatların keşfi, yürürlüğe konması, değerlendirilmesi ve kullanılması" olarak yenilemişlerdir(Aykut, 2022, s. 32). Bu nedenle, uluslararası girişimciliğin bilimsel alanigenişleyerek nasıl, kimler tarafından ve bu fırsatların hangi etkilerle etkilendiğini incelenir ve karşılaştırılır(Oviatt & McDougall, 2005b, s. 2-8).Geniş çapta kabul gören bu tanım, uluslararası girişimciliği karakterize eden iki temel süreci vurgulamaktadır. Bu süreçler, fırsatların oluşumu ve bu fırsatların açıklanması şeklinde kategorize edilmiştir. Bu noktadan hareketle uluslararası girişimcilik, ulusal sınırları açan ve kuruluşunda değer yaratmayı amaçlayan yenilikçi, proaktif ve risk arayan davranışların bir birleşimi şeklinde yorumlanmaktadır(McDougall & Oviatt, 2000, s. 903).

Girişimcilerin ve işletmelerin temel nitelikleri arasında sayılan proaktiflik ve yenilikçilik, fırsatların oluşumuna ve kullanılmasına eşlik etmektedir. Bu gelecekte üretilecek ya da kullanılacak mal ve hizmetlerin yaratılması eylemlerinin bir amacıdır(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 2).

Uluslararası girişimciliği ayıran bir diğer unsur da coğrafi perspektiftir. Uluslararası girişimcilikte fırsatların oluşumu ve kullanımını ulusal sınırların ötesinde gerçelemektedir. Uluslararası girişimcilik aynı zamanda ölkeler arasındaki

girişimcilerin ve şletmelerin, girişimcilik davranışları arasındaki farklılıkların karşılaştırılmasını da kapsamaktadır(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 2).

Fırsatlar ortaya çıktığında ve keşfedildiğinde, yeni bir büyüme şekli ortaya çıkmaktadır. Bu büyüme sadece yeni girişimlerde değil aynı zamanda yerleşik girişimlerde de yaşanmaktadır. Her iki boyutta da uluslararası girişimcilik için bir diğer ayırt edici unsuru ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle girişimcilik fenomenlerinin zamansal boyutuna dikkat çekilmektedir. Uluslararası girişimcilikte merkezi önemli bir role sahip olan “zaman”, şletmelerin erken yaşlarında ya da kurulumunda uluslararası hale gelmesi (erken gelişmişlik) ve hızlı uluslararası büyüme (hız) gibi boyutlarla ifade edilmektedir(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 2).

Uluslararası girişimcilik, girişimlere büyümek ve gelişme sağlamak için çok geniş bir alana sahiptir ancak bu geniş yelpazeye bağlı olarak da karmaşıklıklar artmaktadır. Karmaşıklıkların artması da beraberinde zorlukları da arttırmaktadır. Böylece uluslararası fırsatların araştırılması ve kullanılması belirsizlikle örtülü bir bağlamda ilişkilidir(Aykut, 2022, s. 33). Risk alma kapasitesi veya belirsizlikle başa çıkma kapasitesi de uluslararası girişimcilik için bir diğer temel unsuru temsil etmektedir(Zucchella, Hagen, & Serapio, 2018, s. 4).

2. BİBLİYOMETRİK ANALİZ VE GİRİŞİMCİLİK YAZININDA KURAMSAL ÇERÇEVEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Bilimsel çalışmalar içerisinde yazın taramasının temel amacı, araştırılmak istenilen araştırma konusuna yönelik geçmiş yıllarda yayımlanmış olan tez, makale, kitap, kongre bildirileri, tarihi kayıtlar ve raporlar gibi çalışmaların incelenmesiyle birlikte, araştırmaya katkı sunabilecek bilgilere ulaşmaya çalışmaktadır. Toplanan çalışmalarla elde edilen verilerin analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve sonuçlarının araştırmaya uygun yöntemler yazıya aktarılması gerekmektedir. Böylelikle araştırma konusunun genel çerçevesi oluşmaktadır (Köroğlu, 2015, s. 61-62).

İkinci bölüm olan tezin bu bölümünde öncelikle bibliyometrik analiz kavramına ve önemine değinilecek aynı zamanda girişimcilik alanına yönelik genel çerçeveyi çizmek amacıyla gerçekleştirilmiş çalışmalar incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma konusu olan girişimcilikle ilgilisansüstü tezler sistematik yazın taramasından sonra bibliyometrik analiz ve içerik analiziyle irdelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Bibliyometrik Analiz ve Önemi

Bibliyometri kelime olarak Latince kökenli “biblio” kelimesi ve “metricks”olan ölçü bilimi anlamındaki kelimelerin birleşiminden oluşmaktadır. Latince dilinde ise biblio kelimesi kitap anlamına gelmektedir. Bu noktadan hareketle çeşitli doküman, belge ve yayınların konu, yazar, yıl gibi bilgilerin niceliksel analizi anlamına gelmektedir. Böylelikle bibliyometrik analiz temel de yazılı verilerin çeşitli parametreler çerçevesinde ayrılarak istatistiksel anlamda ölçümlemesini sağlayan bir bilim dalıdır (Tan, 2022, s. 2).

1969 yılında sistematik olarak ilk defa A. Pritchard tarafından kullanılan bibliyometri kavramına, aslında ilk kez 1922 yılında E. Hulme’un çalışmalarında yer almakta ancak 1922 yılından uzun bir süre sonra bibliyometri kavramı uzun bir süre kullanılmadığından dolayı ve kavramı literatürde tekrar gündeme getirdiği için Pritchard öncü olarak yer almaktadır (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, & Lim, 2021, s. 286).

Bibliyometrik analiz nicel göstergelere dayalı bir analiz yöntemi olup, matematiksel ve istatistiksel araçları kullanarak belirli bir alanda yazılmış yayınların karşılıklı etkilerini ve ilişkilerini ölçmeyi amaçlamaktadır (Lee, Lee, Chen, & Chae, 2020, s. 368). Diğer bir ifadeyle bibliyometrik analiz, bilimsel aktivitelerin bilimsel ölçülmesine olanak sağlamakta ve mevcut araştırma çalışmalarının genel hatlarını sunmaya yaramaktadır. Bununla birlikte karmaşık yazılım programları aracılığı ile haritalama yöntemi ve analiz yapma şeklinde tanımlanmaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017, s. 961). Bibliyometrik analiz yönteminin kullanımı tüm alanlara her geçen gün artmakta ve bilimsel bilginin görsel temsilcileri olarak kabul görmektedir (Snyder, 2019, s. 336).

Bibliyometrinin temel amacı arasında yayınların, alanların, disiplinlerin, bilimsel kavramların birbirleriyle arasındaki ilişkiyi göstermek ve literatüre bir öngörü sağlamak yer almaktadır (Ellegaard & Wallin, 2015, s. 1809). Aynı zamanda bibliyometrik analiz yöntemi, önyargıyı azaltarak nesnellik ölçüsünü geliştirmek ve genişletmek amaçlarına da sahiptir (Aria & Cuccurullo, 2017, s. 961).

Bibliyometrik analiz, tekrarlanabilirlik ve yeniden kullanılabilirlik sağlayabilen analizdir (Guler, Waaijer, Mohammed, & Palmblad, 2016, s. 831). Bu sayede üzerinde çalışılan konuya ilişkin meydana gelen gelişim ve değişim sistematik bir şekilde ortaya koyulmasını sağlamaktadır. Çünkü daha sonraki yıllarda yine aynı konu ile ilgili araştırma yapmak ya da çalışma yapmak isteyen araştırmacılar içinde yol gösterici nitelikte olmasından dolayı çok büyük bir önem taşımaktadır (Hood & Wilson, 2001, s. 294).

2.2. İçerik Analiz

İçerik analizi, nitel tasarıma sahip çalışmalarda ve sosyal bilimler alanının da en çok kullanılan bir analiz yöntemidir. Çeşitli araştırma amaçları ve hedefleri olan kütüphane bilgi bilimi çalışmalarında yaygın olarak kullanılan oldukça esnek bir analiz yöntemidir. İçerik analiz yöntemi, hem nitel hem nicel hem de bazen karma araştırma çerçevelerinde uygulanır ve bulguları oluşturmak ve bunları bağlama oturtmak için çok çeşitli analitik teknikler kullanılır. İçeri analizinde öncelikle çalışma kapsamında yer alan veriler, ilgili çalışmalardaki metinlerden yola çıkılarak gruplandırılmaya ve sınıflandırılmaya çalışılır. Bu sayede içerik analiz yöntemiyle verilerin betimlenmesi

ve çalışma kapsamında değerlendirilen metin ya da çalışmaların ortak noktalarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bunun sonucunda da nitel verilerden nicel verilere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Buna bağlı olarak da ayrıştırma ve gruplandırma sayesinde az veriden çok veri elde edilmiş olur(White & Marsh, 2006, s. 23).

İçerik analizi, açık kodlama kurallarına dayalı olarak birçok metin kelimesini daha az içerik kategorisine sıkıştırmak için sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanmıştır. Holsti 1969 yılı çalışmasında, içerik analizinin geniş bir tanımını "mesajların belirli özelliklerini nesnel ve sistematik olarak tanımlayarak çıkarımlar yapmak için herhangi bir teknik" olarak ifade etmektedir.Holsti'nin tanımına göre, içerik analizi tekniği metin analizi alanıyla sınırlı değildir, öğrenci çizimlerinin kodlanması veya videoya kaydedilmiş çalışmalarda ve gözlemlenen eylemlerin kodlanması gibi diğer alanlara da uygulanabilir.Ancak çoğaltmaya izin vermek için, teknik yalnızca doğası gereği dayanıklı olan verilere uygulanabilir. İçerik analizi, araştırmacıların büyük hacimli verileri sistematik bir şekilde nispeten kolaylıkla elemelerini sağlar.Ayrıca, daha sonra diğer veri toplama yöntemleri kullanılarak doğrulanabilecek çıkarımların yapılmasına da izin verir.İçerik analizi, belgelerdeki ya da metinlerdeki eğilimleri ve kalıpları incelemek için de yararlıdır (Stemler, 2001, s. 2).

Krippendorff'a (1980) göre, her içerik analizinde altı soru ele alınmalıdır:

- Hangi veriler analiz edilir?
- Nasıl tanımlanırlar?
- Popülasyon nedir?
- Verilerin analiz edildiği bağlam nedir?
- Analizin sınırları nelerdir?
- Çıkarımların hedefi nedir?

En çok sosyal bilimcilerin kullandığı içerik analizinde, makale, kitap, kitap bölümü, lisansüstü tez, bildirimler, tarihsel belgeler, gazeteler gibi çeşitli yayınlarda bulunan metinlerde benzer anlamlar içeren küçük gruplara kategorik olarak ayrıştırmaya ve ilgili çalışma ya da metni ifade eden anlamlı bilgilere ulaşılmaya çalışılmaktadır (Weber, 1990, s. 87).

2.3. Uluslararası Girişimcilik Yazınına Yönelik Çalışmalar

Trabskaia, Gorgadze, Raudsaar ve Myyryläinen(2023) çalışması sosyal girişimciliğin ve girişimcilik ekosistemin gelişiminde hangi eğilimlerin var olduğunu, başka hangi araştırma yönlerinin önerilebileceğini ve sosyal girişimcilik ile girişimcilik ekosistemi arasındaki ilişkinin nasıl incelendiğini anlamak için önemlidir. Çalışmanın temel amacı, alandaki son durumu ortaya koymaktır. Araştırma verileri 2009–2022 döneminde Scopus veri tabanından bulunan toplam 357 yayın oluşturmaktadır. Araştırmanın anahtar kelimeleri “sosyal girişimci” ve “girişimcilik ekosistemi” olarak taranmıştır. Verileri analiz etmek için VOSviewer ve Gephi yazılım paketi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarını incelediğimizde, ilk dönemde (2009–2015) konu pek fazla araştırmacının ilgisini çekmemiş, 2009 yılında bir makale yayınlanmış, 2013 yılında bu sayı yedi makaleye çıkmıştır. 2016 yılında 13 makale ve konuya olan ilgi her geçen gün artmış 2017'de 31 makale ve 2022'de 71 makaleye ulaşmıştır. Konuya ilişkin en çok atıf alan makale Sussan ve Acs'in 2017 yılında yayınladıkları “The Digital Entrepreneurial Ecosystem” başlıklı makalesi olmuştur. Sosyal girişimcilik ve girişimcilik ekosistemi üzerine en fazla yayına sahip en üretken ülke 64 makale ile Amerika Birleşik Devletleri'dir. İkinci en üretken ülke Birleşik Krallık (31 makale) ve üçüncü sırada Hindistan (30 makale) yer almaktadır. Çalışmanın analizleri arasında Phillip Roundy'nin en üretken yazar olduğunu, ardından R. While, K. Mehta ve M.S. Ramírez-Montoya olduğu bulgulanmıştır. Sosyal girişimcilik ve ekosistemler konusunda en çok makaleye sahip en etkili dergi 17 makale ile Sustainability dergisi ilk sırada yer almaktadır.

Phan Tan (2022) çalışmasının amacı sosyal girişimcilikte ortaya çıkan eğilimleri göstermektir. Veriler Web of Science veri tabanından alınmıştır. Anahtar arama kelimesi “sosyal girişim” dir. Çalışma, 1988-2021 yılları arasında 1122 adet sosyal girişimcilik yayını analiz edilmiştir. Ve yayınları analiz etmek için VOS Viewer yazılımı kullanılmıştır. Araştırma konusunun yapısını keşfetmek için ortak alıntı analizi kullanılırken, potansiyel araştırma konularını belirlemek için bibliyografik eşleştirme analizi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre baktığımızda sosyal girişimcilik alanında en çok çalışma 2020 yılında (n=207) yapılmıştır.

Gül (2022), Çalışmanın temel amacı dijital teknoloji, inovasyon, girişimcilik ve yapay zekâ konularına yönelik olduğu için 1990-2022 yılları arasında uluslararası

yazında yer alan, başlık, özet ve anahtar kelimeler arasında “entrepreneurship, digital tech, innovation” ve “artificial intelligence” ifadesi geçen çalışmalar bibliyometrik analizle incelemiştir. Çalışmada veri tabanı olarak Scopus veri tabanından yararlanmıştır. Bu bağlamda yazında 452 adet çalışma bulgulanmıştır. İlk olarak 432 çalışmanın 300 farklı kaynaktan yayınlandığını bulgulanmış ve aynı zamanda yayınların ortalama alıntı sayısı 15,44, yıllık ortalama alıntı sayısı ise 2,33 olarak bulgulanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan çalışmalar da en çok paylaşım ekonomisi, inovasyon ekosistemi, sürdürülebilir gelişme, dijital dönüşüm ve teknoloji konuları ön plana çıkmıştır. En çok yayında işletme ve yönetim bilimleri alanında yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmaların anahtar plus kelimeleri sırasıyla inovasyon (40), girişimcilik (38), dijital teknolojiler (31) ve yapay zekâ (15) olarak bulgulanmıştır. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre 2017 yılında dijital teknolojiler, yapay zekâ, inovasyon ve girişimcilik konularına ilişkin çalışmalar hız kazanmaya başlamış ve 2021 yılında zirveye ulaştığı bulgulanmıştır. Dijital teknolojiler, yapay zekâ, girişimcilik ve inovasyon kavramlarına ilişkin yapılan çalışmalarda da en fazla çalışılan konuların anahtar kelimeye göre, nesnelere interneti, rekabet, yatırım, gelişmekte olan ülkeler, dijital araçlar, sanal gerçeklik, açık inovasyon, endüstri 4.0, dijital çözümler ve ekosistemden oluştuğu bulgulanmıştır.

Sipahi ve Genç (2022), çalışmasının temel amacı “akademik girişimcilik” konusunun uluslararası alan yazınındaki makalelerin bibliyometrik analizleri yapılarak akademik girişimcilik üzerine genel değerlendirmeyi sunmaktır. Çalışma kapsamında yer alan çalışmalar Web of Science (WoS) veri tabanından oluşturulmuştur. Araştırma verileri 1988-2022 yılları arasında yayınlanan makalelerden oluşmakta olup, toplam 658 çalışma araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmada ulaşılan makaleler, yayımlanma yıllarına göre, yayınlandığı dergilere göre, WoS kategorilerine göre, ülkelere göre dağılımına ve atıf sayısına göre yönelimler incelenmiştir. Ayrıca çalışma anahtar kelimelerin ağ analizi, atıf analizi, bibliyografik eşleşme analizi gibi yaklaşımlar içermektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre incelediğimizde, araştırma çerçevesinde yayınlanan makalelerin son sayısında son 5 yılda artış göstermiş ve en çok makale 2020 yılında yayınlanmıştır. WoS kategorilerine göre akademik girişimcilik makaleleri en çok “yönetim kategorisinde olduğu bulgulanmıştır. Makalelerin yayınlandığı dergilere göre dağılımlarına baktığımızda “akademik girişimcilik” ile ilgili makaleler en çok %15,6’sı “Journal of Technology Transfer”

dergisinde yayınlanmıştır. Akademik girişimcilik konusu ile ilgili makalelerin yazıldığı ülkelere göre dağılımına baktığımızda birinci sırada ABD, ikinci sırada İtalya ve üçüncü sırada İngiltere bulgulanmıştır. Akademik girişimcilikle ilgili en çok yayın yapan üniversite 29 çalışmayla “Ghent University” olduğu saptanmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirilen makalelerin anahtar kelime analize ait bulgular ise birinci sırada akademisyen girişimciliği, ikinci sırada teknoloji transferi, üçüncü sırada girişimcilik, dördüncü sırada girişimci üniversite ve beşinci sırada akademik spin-offs, olduğu saptanmıştır. Akademik girişimcilik ile ilgili çalışmaların atıf sayısı açısından değerlendirildiğinde ilk sırada Etzkowitz, H. (2003) tarafından yazılan “Research groups as 'quasi-firms': the invention of the entrepreneurial university” başlıklı çalışması yer almaktadır. Bibliyografik eşleştirme analizinde araştırmacıların eşleşmesinde araştırmacı Wright, M. ilk sırada yer almaktadır. Bu araştırmacı, çalışmada 24 makale, 2430 atıf, 22020 bağlantı gücüne sahiptir. Araştırmacı Shane (2004)’ün araştırması da ortak atıf analizinde en fazla atıf ve bağlantı gücüne sahip olduğu bulgulanmıştır.

Deveciyan, Korkarer ve Çetin (2021) çalışmasında yazarlar hem uluslararası hem de ulusal yazında “etik girişimcilik” kavramının alan yazınındaki yerini bibliyometrik analizle incelemiştir. Çalışma 1986-2020 yılları arasındaki çalışmaları kapsamaktadır. Araştırmaya konu olacak çalışmaların veri tabanı ise Tr Dizin Ulakbim ve Web of Science veritabanları oluşturmaktadır. Çalışmaya bu iki veri tabanındaki etik ve girişimcilik kavramlarının ikisinin de yer aldığı çalışmalar dahil edilmiştir. Bu noktadan hareketle ulusal yazında 8 yayın, uluslararası yazında 305 çalışma dâhil edilerek toplam 313 adet çalışma yer almaktadır. Çalışma kapsamında kullanılan yayınlar yıllarına göre dağılımları, türlerine göre dağılımları, en çok atıf alan yazarlara göre dağılımları, yayınların kurumlarına göre, yayınların ülkelere göre ve yayınlarda en çok kullanılan anahtar kelimeler dikkate alınarak bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir. Ancak ulusal yazındaki çalışma sayısı ulusal yazındaki çalışma sayısından çok az olduğu için karşılaştırılması yapılamamıştır. Uluslararası yazında çalışma kapsamında yer alan çalışmaların türlerine göre dağılımlarına baktığımızda en çok makaleler yer almaktadır. Uluslararası yazında etik girişimcilikle ilgili ilk yayının 1986 yılında yazıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan çalışmaların ülkelere göre dağılımına baktığımızda en fazla katkı sağlayan Amerika Birleşik Devletleri yer almaktadır. Çalışma kapsamında yer alan çalışmaların anahtar kelimelerine göre

dağılımına baktığımızda sırasıyla en çok kullanılan anahtar kelimeler girişimcilik, etik, sosyal girişimcilik ve sosyal sorumluluk olduğu bulgulanmıştır. Ulusal yazında ise yer alan çalışmaların türü en çok makale olduğu bulgulanmıştır. Ulusal yazında yer alan bu çalışmaların 2015-2020 yıllarına ait çalışmalar oluşturulduğu bulgulanmıştır.

Künü ve Duman (2020), çalışmasında “girişimcilik ekosistemi” konusunun uluslararası alan yazınındaki makalelerin bibliyometrik analizlerini ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında yer alan çalışmalar Web of Science (WoS) veri tabanı aracılığı ile elde edilmiştir. Araştırma verileri zaman periyodu olarak 1995-2018 yılları arasında yayınlanan ve bilimsel dergilerde yayınlanmış tam metin makaleler yer almaktadır. Diğer kaynaklar olan kitap, kitap incelemeleri ve araştırma notları vb. kapsam dışı bırakılmış analize dâhil edilmemiştir. Araştırmaya ait sonuçları incelediğimizde “girişimcilik ekosistemi” ile ilgili ilk makalelerin 1995 yılında ortaya çıkmaya başladığını vurgulamıştır. Örnekleme yer alana makalelerin %81’inin 2017-2018 yılları arasında yazılmıştır. Makalelerin çoğunlukla 2 ve 3 yazarlı yazarlardan oluştuğu bulgulanmıştır. Araştırmaya göre Isenberg 2010 çalışmasını en çok atıf alan çalışmadır.

Parmar ve Ghalawat (2020), çalışması 30 yıllık bir süreci kapsamakta ve 1989-2018 yılları arasında yer almaktadır. Kırsal kadın girişimciliğinin literatürde gelişimini öne çıkarmaya yöneliktir. Veri tabanı olarak Scopus veri tabanından yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında sınırlanan yıllar içerisinde toplam 188 makale ve dokümana ulaşımlardır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; kırsal kadın girişimciliği konusu ile ilgili çalışma 2011 yılında 7 iken, 2015 yılında 16 çalışmaya ulaşmış ve 2018 yılında bu sayı daha artarak 25’e ulaşmıştır. Literatürde kırsal kadın girişimciliği ile ilgili çalışmalar son 6 yılda sürekli artış eğilimi göstermiştir. Yayınların çoğunluğu olan %19,14’ü en az bir kez alıntılanmış olup, ikinci sırada olan %18,08’i 6 ile 10 kez alıntılanmışlardır. En çok alıntılanan çalışmase 2015 yılında van der Sluis, van Praag ve Vijverberg tarafından yazılan çalışma olmuştur.

Baier-Fuentes, Merigó, Amorós ve Gaviria-Marín (2019) yılında gerçekleştirilen çalışmanın amacı uluslararası girişimcilik üzerine yapılan akademik araştırmaların bibliyometrik analizini ortaya koymaktadır. Çalışma verilerini elde etmek için Scopus veri tabanını kullanmışlardır. Scopus veri tabanından elde edilen veriler arasından işletme, yönetim ve muhasebe alanları seçilmiştir. Son olarak sadece

makale, inceleme, not ve mektup içeren araştırma çalışmaları değerlendirilmiştir. Bu noktadan hareketle çalışmada 1215 çalışmanın analizi yer almaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre uluslararası girişimcilik çalışmaları son on yılda artış göstermiştir. Uluslararası girişimcilik alanındaki tüm makalelerin h-endeksinin 70 olduğu bulgulanmıştır. Uluslararası girişimcilik araştırmalarında en etkili derginin Journal of International Business Studies (JIBS) olduğu bulgulanmıştır. En çok atıf alan makale Knight ve Cavusgil'in 2004 çalışmasının olduğu bulgulanmıştır. Alanda en fazla çalışma yapan araştırmacının McDougall, P.P. olduğu bulgulanmıştır. Uluslararası girişimcilik çalışmalarında en etkili ve verimli kurum Georgia State University bulgulanmıştır. Uluslararası girişimcilik alanıyla ilgili ülke dağılımlarına bakıldığında en çok çalışmanın ABD'de yapıldığı bulgulanmıştır.

Dionisio (2019)yılındaki çalışmasının amacı Gartner'ın çerçevesinden hareketle sosyal girişimcilik üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik analizini ortaya koymak ve gelişimini belirlemektir. Bu çalışma sosyal girişimcilik alanıyla ilgili 2005-2017 yılları arasında Social Enterprise Journal dergisinde yayınlanan tüm kavram ve araştırma makalelerini kapsamaktadır. Verilerin analizi için açık kaynaklı yazılım paketi R kullanılmıştır. Çalışma alana daha geniş bir bakış açısı sunmaktadır. Ve sosyal girişimcilik alanını dört boyutta kategorize etmek için birey, organizasyon, süreç ve çevre olan Gartner'ın çerçevesini kullanmayı önermiştir. Araştırma çerçevesinde 154 makale incelenmiştir.

Schildt ve Sillanpää (2004) çalışmanın temel amacı 1994-2003 yılları aralığındaki girişimcilik makalelerinin bibliyometrik analizini ortaya çıkarmaktır. Araştırma çerçevesinde Social Sciences Citation Index (SSCI) indeksli makalelerin taratıldığı ve 1667 makaleye ulaşıldığı ifade edilmiştir. Çalışmada, girişimcilik ile ilgili ulaşılan makalelerin atıf durumları incelenmiş ve birbirleriyle ilişkilendirilen makaleler 15 grup altında sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda makalelerin derlenmesi neticesinde oluşturulan gruplardan dikkat çekici olanları "Girişimcilik ve Ekonomi, Kurumsal Girişimcilik ve Performans, Örgütsel öğrenme ve Kültür ve girişimcilik" grupları, makalelerle ilişkilendirilen gruplar olarak bulgulanmıştır.

2.4. Türkiye’de Girişimcilik Yazınına Yönelik Çalışmalar

Demir ve Tunçay S. (2022) çalışmasında 2015-2022 yılları arasında veri tabanı olarak “Dergipark Akademi” de yayınlanan girişimcilik konusu ile ilgili 736 makale incelenmiştir. Çalışma kapsamında yer alana makaleler bibliyometrik analiz ve içerik analiziyle incelendiği ortaya konulmuştur. Çalışmaya göre, makalelerin yazar sayıları açısından dağılımına baktığımızda en çok iki yazarlı (%48,91) olduğu, makale yazarlarından akademisyenlerin akademik unvanlarına göre dağılımlarını incelediğimizde en çok Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.) (%40,98) unvanına sahip akademisyenler tarafından yazıldığı bulgulanmıştır. Makale yazarlarından akademisyen olmayan yazarların dağılımına baktığımızda yarısından fazlası (%61,33) unvanını belirtmemiş ve %10,10’u sadece Dr. unvanına sahip araştırmacılardan oluşmaktadır. Makale yazarlarının bağlı oldukları üniversitelere göre dağılımlarına baktığımızda en çok katkının en fazla katkının Süleyman Demirel Üniversitesi’ne bağlı yazarlardan geldiği bulgulanmıştır. Makale yazarlarının üniversite akademik birimlerine göre dağılımı incelendiğinde ise en çok İİBF’lere bağlı yazarlar tarafından katkı verilmiş olduğu bulgulanmıştır. Çalışmada aynı zamanda girişimcilik konusu ile ilgili en çok makale “MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi”nde yayımlandığı bulgulanmıştır. Çalışma kapsamındaki makalelerin odaklandığı konulara göre dağılımına baktığımızda ilk sırada “girişimcilik eğilimi”, ikinci sırada “kadın girişimciliği” ve üçüncü sırada da “girişimcilik eğitimi” olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca çalışmaya göre farklı alanlara sahip birimlerde çalışmakta olan araştırmacıların, girişimcilik makalelerine yazarlık yapmış oldukları bulgulanmıştır.

Genç (2022) çalışmasında öncelikli amacı, sosyal girişimcilik alandaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilini oluşturmaya çalışmaktır. Çalışma kapsamında Ulusal Tez Merkezinde sosyal girişimcilik üzerine hazırlanan tezler taranmış ve 2008-2022 yılları arasında üretilmiş toplam 80 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezler “yayın yılı”, “tez türü”, “üniversite”, “enstitü”, “bölüm”, “anahtar kelimeler”, “yayın dili”, “araştırma konusu”, “araştırma türü”, “araştırma türü” parametrelerine göre incelenmiştir. Çalışmanın bulgularını incelediğimizde tezlerin çoğunun 2019 yılında hazırlandığını ve çoğunun Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı’nda yüksek lisans düzeyinde ve Türkçe olduğunu bulgulanmıştır. En çok çalışılan konular liderlik/kişilik özellikleri ile sosyal

girişimcilik ve sosyal etki/değer/gelişim/değişim arasındaki ilişkidir. En sık kullanılan anahtar kelime “sosyal girişimcilik”, en çok kullanılan örnek ise sosyal girişimcilerdir. Tezlerde daha çok nitel araştırma türü kullanılmıştır. En sık kullanılan veri toplama aracı olarak ankettir.

Akyar ve Sarıkaya (2020), çalışmasında eğitim alanındaki girişimcilik konulu tezleri içerik analiziyle incelemişlerdir. Çalışma 2013-2019 yılları arasındaki çalışmaları kapsamaktadır. Çalışmanın amacı ilgili alanda ve ilgili yılları arasındaki girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin genel durumunu ortaya çıkarmaktır. Araştırma kapsamında kullanılacak çalışmaları belirlemek için Ulusal Tez Merkezinin veri tabanı kullanılmıştır. Çalışmada 96 yüksek lisans tez ve 22 doktora tezi olmak üzere, toplam 118 lisansüstü teze ulaşıldığı belirtilmiştir. Ulaşılan tüm tezler, “tezin adı, tezin türü, tezin yazıldığı yıl, tezin ait olduğu enstitü, tezin yöntemi, tezin deseni, tezin veri toplama aracı, tezin çalışma grubu ve tezin çalışma grubunun büyüklüğü” kriterleri çerçevesinde incelenmiştir. İnceleme kapsamında tez sayılarının yıl bazındaki dağılımlarında değişkenlik gözlemlendiği belirtilmiştir. Yayımlanan doktora tezlerinde en fazla çalışmanın 2016 yılında gerçekleştirildiği, yüksek lisans tezlerinde ise 2019 yılına ait olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca çalışmada, girişimcilik konulu lisansüstü tez çalışmalarında son yıllarda bir artış olduğu belirtilmiştir.

Baysal (2020), çalışmasında 1996-2020 yılları arasında kadın girişimcilik alanında yazılmış olan makale ve tezlerin sistematik alan yazın tarama yöntemiyle genel çerçevesini çizmeyi hedeflemektedir. Çalışma kapsamında yer alacak olan kadın girişimcilik çalışmalarına ait makalelere ulaşmak için “Google Akademik” veri tabanından ve kadın girişimcilik çalışmalarına ait tezlere ulaşmak için Ulusal Tez Merkezinin veri tabanını kullanmıştır. Bu iki veri tabanında da anahtar kelime olarak sadece “kadın girişimci” kavramını kullanmıştır. Bu tarama neticesinde toplamda 326 çalışmaya ulaşmıştır. Bu çalışmaların 120 tanesi lisansüstü tezlerden, 206 tanesi de bilimsel akademik makalelerden oluşmaktadır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda 120 lisansüstü tezin 14 tanesi doktora tezinden ve 106 tanesi de yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. Bu çalışmada yer alan hem makalelerde hem de lisansüstü tez çalışmalarında kadın girişimciliğinin odak konusunu “kavramsal ve genel içerikli kadın girişimciliği” çalışmaları olduğu bulgulanmıştır. Kadın girişimciliğinin çeşitli birçokdisiplinler tarafından ele alınmış olduğu belirtilmiştir. Kadın girişimcilik

konusunun çoğunlukla “işletme, ekonomi ve sosyoloji” alanlarında incelendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Karadal ve diğ. (2017), çalışmasında 1988-2015 yılları 27 yıllık süreyi kapsayan dönemde girişimcilik alanıyla ilgili yazılan lisansüstü tezlerin içerik analiz yöntemiyle incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre toplam 199 adet tezin yazıldığı tespit edilmiştir. Ulaşılan tezlerin %80’i erişime açıktır. Girişimcilik alanıyla ilgili en çok tez 2015 yılında yazıldığı ve girişimcilik alanıyla ilgili en çok tez yazılan üniversitenin Marmara Üniversitesi olduğu bulgulanmıştır. Tezlerinde 115 tanesinde nicel araştırma yöntemlerinin benimsendiği, 38 tanesinde nitel araştırma yöntemlerinin benimsendiği ve 6 tanesinde ise karma yöntemlerin benimsendiği bulgulanmıştır. Tezlerin örneklem sayılarına bakıldığında en çok 34 tezin 1-100 örneklem sayısına sahip olduğu bulgulanmış ve tezlerin ilişkilendiği alanlara göre dağılımı incelendiğinde ise en çok ekonomi alanında yazıldığı bulgulanmıştır. Lisansüstü tezlerin başlıklarında ve anahtar kelimeleri analizinde ise en çok kullanılan kelime “girişimcilik” olduğu sonucuna varılmıştır.

3. TÜRKİYE’DE GİRİŞİMCİLİK ALANINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK VE İÇERİK ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı 1988 ve 18.02.2023 tarihleri arasında Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayınlanmış ve tez başlığında “girişimcilik” kelimesinin yer aldığı lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilinin ortaya çıkarılması ve analiz edilmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 832 lisansüstü tez hem bibliyometrik analize hem de içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu noktadan hareketle son 35 yılda girişimcilik yazınına lisansüstü tezlerin nasıl bir bilimsel çerçeve çizdiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmakta ve aynı zamanda, özellikle ortak kelimeler, araştırma konuları ve temalar kümesi olmak üzere, alandaki mevcut bilgi ve katkılara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

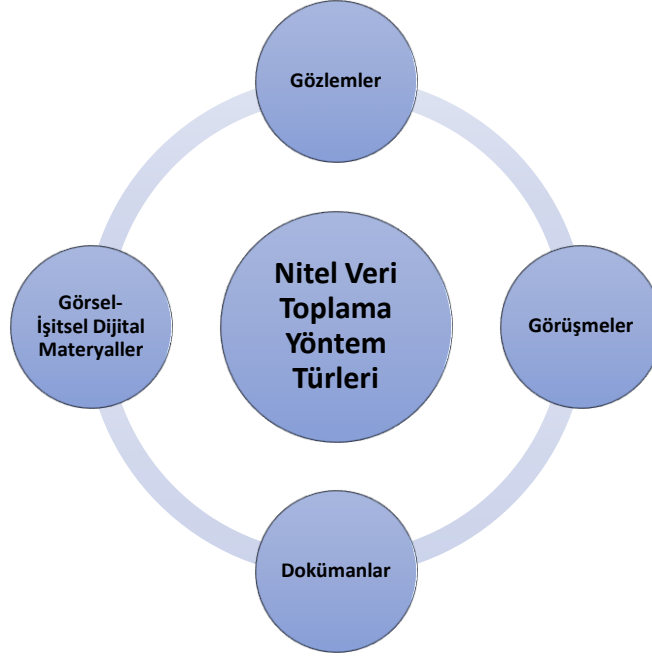
Bu araştırmada, “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında yayınlanan lisansüstü tezler ve “tez başlıkları”nda geçen, “girişimcilik” sözcüğünü içerip içermemeleri bakımından incelenmişlerdir. Buna ek olarak çalışma, 1988 ve 2022 yılları da dâhil olmak üzere 1988-2022 yılları aralığında yayınlanmış olan lisansüstü tezleri kapsamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma, sadece “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanına, bu kapsamdaki “lisansüstü tezlere” ve bunlardan sadece 1988 - 18.02.2023 tarihleri arasında yayınlanmış olanlara odaklanmış olması açısından bazı kısıtlara sahiptir. Bunun yanında, tarama yapılırken sadece “makale başlıklarının” göz önünde bulundurulmuş olması, çalışmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır. Bu tez çalışmasında, ilgili lisansüstü tezleri indirmek için yapılan tarama sırasında, “girişimcilik” kelimesinin kullanılmış olması ve bu noktada, sınırlı rasyonellikten kaynaklı olarak gözden kaçırılabilen “başka kelimelerin” de olabileceği bu çalışmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sınırlamaları arasında ayrıca diğer akademik yayınları dışarıda bırakması yer almaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Nitel araştırma çerçevesinde tasarlanan bu çalışmada, örnekleme yöntemi olarak amaçlı örneklem seçimi kullanılmıştır. Amaçlı örneklem seçimi, araştırmanın konusuyla ilgili olan kişiler, olaylar veya durumlar hakkında detaylı bilgi toplamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde, örneklem seçiminde belirli bir özellik, nitelik veya kriter dikkate alınarak örneklem grubu oluşturulur. Bu sayede, araştırmacılar özellikle daha derinlemesine bilgi edinebilirler ve araştırmanın amacına uygun veriler elde edebilirler. Amaçlı örneklem seçimi, araştırmacıların araştırma konusu hakkında daha detaylı ve spesifik veriler toplamalarına olanak tanıyarak, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırabilir (Maxwell, 2013, s. 97).

3.4. Araştırmanın Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Nitel veri toplama yöntem türleri 4 gruba ayrılmaktadır. Bu veri toplama türlerinin kendi doğası çerçevesinde avantajları ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Nitel çalışmalar da veri toplama türleri gözlemler, görüşmeler, dokümanlar ve görsel-işitsel dijital materyaller olarak gruplanmaktadır. Bu türün avantajları arasında katılımcıların kullandığı dilin ve kelimelerin araştırmacı tarafından kolay ulaşılabilir olması, araştırmacı istediği zaman ham veriye ulaşabilir olması ve yazılı bir kanıt olarak araştırmacıya vakit sağlamaktadır. Bu türün sınırlılıkları ise veriler kamu ya da özel olarak erişime kapalı olabilir, yazıya geçirmek veya optik olarak taramak için bilgisayar kullanımı gerekir ve materyaller eksik olabilir (Creswell & Creswell, 2021, s. 188).

Şekil 2. Veri toplama yöntem türleri

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan veri toplama aracı, dokümanlardır. Bilgisayar ortamında oluşturulan veri havuzunun aktarılmasından sonra tezlerin çözümlenmelerinin yapılması ve ilgili bilgilerin çalışmalardan ayıklanması için araştırmacılar tarafından geliştirilen “Doküman İnceleme Formu” ve “Lisansüstü Tez İnceleme Formu” kullanılmıştır. Lisansüstü tez inceleme formunu oluşturulmak için Tavşancıl ve diğerleri (2010, s. 1468), Karadal ve diğerleri (2017) ve Akyar ve Sarıkaya (2020) tarafından hazırlanan tez inceleme ve sınıflama formları incelenerek oluşturulmuştur.

3.5. Araştırma Verilerinin Toplanması

Çalışmada 1988 ile Şubat 2023 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezinde yer alan “Girişimcilik” ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. Bu kapsamda tez tarama terimine “Girişimcilik” kelimesi yazılmış, aranacak alan kısmı “tez adı”, izin durumu “tümü” ve tez türü “tümü” işaretlenmiş ve sorgulama yapılmıştır. Sorgulama sonucunda veri tabanının bulguladığı tezlerden veri havuzu oluşturulmuştur.

3.6. Araştırma Verilerinin Çözülmesi

Veri analizi, verilerin bir nevi dışarıya aktarılma sürecidir. Verinin anlamının dışarı aktarması; insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu aynı zamanda birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içermektedir. Diğer bir ifadeyle bu sürece anlam verme süreci de denilmektedir. Veri analizi, karmaşık bir süreç olup, somut veri parçaları ve soyut kavramlar, tümevarım ve tümdengelim arasında, tanımlama ve yorum arasında ileri ve geri adım atmayı içermektedir. Bulgular; düzenlenmiş betimleyici açıklamalar, temalar ya da kategoriler şeklinde olmaktadır (Merriam, 2018, s. 167-168).

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizi sürecinde ise tez sınıflama formundan elde edilen veriler içerik analizinin ilke kurallarına uygun olarak analiz edilmiştir. Tez sınıflama formundan elde edilen veriler önce Microsoft Excel programına, oradan da nitel analiz yazılımı olan programa aktarılmıştır.

Kaynak: (Creswell & Creswell, 2021, s. 194)

Şekil 3: Nitel araştırma veri analizi

Araştırma kapsamında incelenen veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş ve analiz edilmiştir. Ulaşılan tüm lisansüstü tezler belirlenen kriterler ve ölçütler çerçevesinde MAXQODA nitel veri analiz programı ve Excel programlarına tek tek kaydedilmiş ve bu kriterler çerçevesinde tasnif edilmiştir.

Bütün nitel veri analizleri içerik analizidir. Çünkü bu aşamada belgelerin, görüşmelerin ve alan notlarının içeriği analiz edilmektedir. Bu veriler nitel olarak analiz edilse de içerik analizinin doğası gereği aslında oldukça niceldir. Bu tür kapsam analizinde ölçümlerin birimleri özellikle çeşitliliği ve sıklığı, belirli bir sözcük grubunun kaç kere kullanıldığı üzerinde yoğunlaşmaktadır. İçerik analizinde analiz tümevarımsaldır (Merriam, 2018, s. 195). Nitel içerik analizi aslında anlamların, nüansların anahtar kelime olarak yer aldığı iç görünüm peşindedir. Süreç aynı anda verilerin kodlanmasını ve kategorilerin oluşturulmasını da kapsamaktadır (Altheide, 1987, s. 70)

3.7. Araştırmanın Bulguları

Bu çalışmada başlığında girişimcilik kavramı geçen lisansüstü tezlerin içerik analizi ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte alan yazında başlığında sadece girişimci kavramı bulunan tezlerin içerik analizine yönelik araştırmaların yer almaması da bir eksiklik niteliğindedir. Bu kapsamda elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur.

3.7.1. Lisansüstü Tezlerin Derecelerine Dağılımları

YÖK Tez’de yer alan ve tez adında “girişimcilik” kavramı bulunan 832 tezin derecelerine göre dağılımı tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Lisansüstü tezlerin derecelerine sayı ve yüzdeleri

Derece	Sayı	%
Yüksek Lisans	668	80
Doktora	163	20
Sanatta Yeterlik	1	0
Toplam	832	100

Tablo 5’e göre incelenen tezlerin %80’i yüksek lisans derecesine sahip iken %20’si Doktora seviyesindeki tezlerden oluşmaktadır. 1 tane de sanatta yeterlilik derecesine sahip lisansüstü tez bulunmaktadır.

3.7.2. Lisansüstü Tezlerin Erişim Dağılımları

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin erişim dağılımları tablo 6’da yer almaktadır.

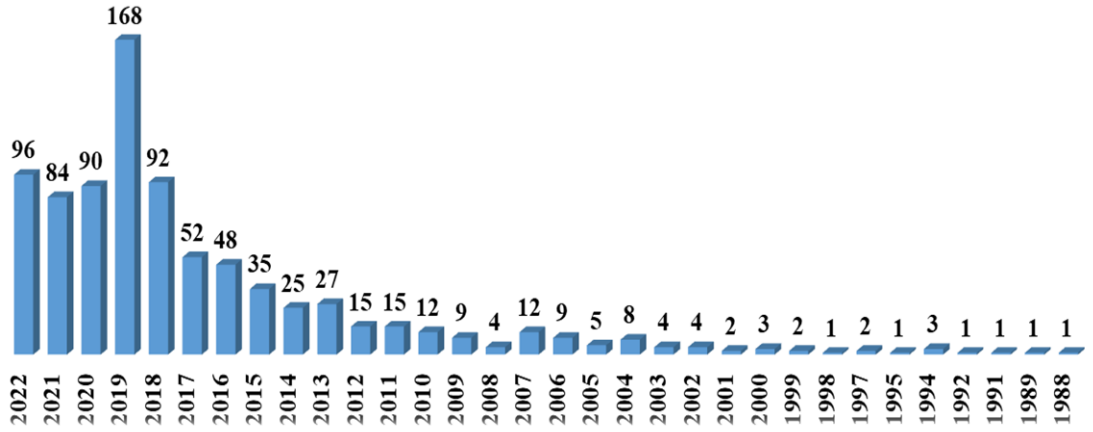
Tablo 6: Lisansüstü tezlerin erişim sayı ve yüzdeleri

Erişim	Sayı	%
Açık Erişim	803	97
Kapalı	29	3
Toplam	832	100

Tabla 6’ya göre incelenen lisansüstü tezlerin %97’si erişime açık olup %3’ü de erişime kapalı tezlerdir. Buna bağlı olarak tezlerin büyük çoğunluğuna erişim sağlanmıştır.

3.7.3. Lisansüstü Tez Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımları

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları incelenmiş ve şekil 4’de gösterilmiştir.

Şekil 4: Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin dağılımları incelendiğinde en çok lisansüstü tez 2019 yılında 162 lisansüstü teze birinci sırada yer almaktadır. Girişimcilikle ilgili lisansüstü tezlerin yıllarına göre dağılımını incelediğimizde ilk

yazıldığı yıl 1988 yılından 2014 yılına kadar dalgalı seyir izlerken, 2015 yılından 2019 yılına kadar da her yıl yazılan lisansüstü tez sayısında artış gözlemlenmektedir. 2020 yılında yazılan tez sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık olarak %45 oranında azalmış 90 lisansüstü tez yer almaktadır. 2021 yılında 84 ve 2022 yılında ise 84 lisansüstü tez yer almaktadır.

3.7.4. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları

Tablo 7’de çalışma kapsamında yer alan lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 7: Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları

Üniversite Adı	Sayı	Üniversite Adı	Sayı	Üniversite Adı	Sayı
Marmara Üniversitesi	41	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	7	İstanbul Arel Üniversitesi	3
İstanbul Üniversitesi	32	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	7	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	3
Gazi Üniversitesi	32	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	6	Okan Üniversitesi	3
Selçuk Üniversitesi	23	Giresun Üniversitesi	6	Maltepe Üniversitesi	3
Fırat Üniversitesi	22	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	6	Dicle Üniversitesi	2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	19	Beykent Üniversitesi	6	Amasya Üniversitesi	2
Karabük Üniversitesi	19	Erciyes Üniversitesi	5	Uşak Üniversitesi	2
Süleyman Demirel Üniversitesi	19	Ankara Üniversitesi	5	Toros Üniversitesi	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	18	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	5	Işık Üniversitesi	2
Yıldız Teknik Üniversitesi	17	Altınbaş Üniversitesi	5	Gümüşhane Üniversitesi	2
Bahçeşehir Üniversitesi	17	Yalova Üniversitesi	4	Harran Üniversitesi	2
Çukurova Üniversitesi	17	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	4	İstanbul Medipol Üniversitesi	2
Anadolu Üniversitesi	16	İstanbul Bilgi Üniversitesi	4	Batman Üniversitesi	2
İstanbul Teknik Üniversitesi	15	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	4	Mersin Üniversitesi	2
Gaziantep Üniversitesi	14	Balıkesir Üniversitesi	4	Doğuş Üniversitesi	2
İstanbul Ticaret Üniversitesi	13	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	4	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2
Atatürk Üniversitesi	13	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	4	Üsküdar Üniversitesi	1
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	13	Hacettepe Üniversitesi	4	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	1
Trakya Üniversitesi	12	Kocaeli Üniversitesi	4	Avrasya Üniversitesi	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	12	Haliç Üniversitesi	4	Adana Alparslan Türkeş Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi	1

İstanbul Gelişim Üniversitesi	12	Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi	4	İbn Haldun Üniversitesi	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	11	Boğaziçi Üniversitesi	4	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	1
Yeditepe Üniversitesi	11	Gebze Teknik Üniversitesi	4	Çankırı Karatekin Üniversitesi	1
Kafkas Üniversitesi	11	KTO Karatay Üniversitesi	4	Şırnak Üniversitesi	1
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	11	Karadeniz Teknik Üniversitesi	4	Galatasaray Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	11	Necmettin Erbakan Üniversitesi	4	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	1
Aksaray Üniversitesi	11	Çankaya Üniversitesi	3	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	10	Ege Üniversitesi	3	Adıyaman Üniversitesi	1
Düzce Üniversitesi	10	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	3	Erzurum Teknik Üniversitesi	1
Kırıkkale Üniversitesi	9	Iğdır Üniversitesi	3	Bingöl Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	9	Bursa Teknik Üniversitesi	3	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	9	Yozgat Bozok Üniversitesi	3	Muş Alparslan Üniversitesi	1
Kastamonu Üniversitesi	9	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	3	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	9	Nişantaşı Üniversitesi	3	Koç Üniversitesi	1
Bartın Üniversitesi	9	Başkent Üniversitesi	3	Nevşehir Üniversitesi	1
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	9	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	3	Çağ Üniversitesi	1
Yaşar Üniversitesi	8	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	İstanbul Kültür Üniversitesi	1
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	8	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
Pamukkale Üniversitesi	7	Atılım Üniversitesi	3	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	7	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	3	Kadir Has Üniversitesi	1
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	7	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	3	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	1
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	7	Sabancı Üniversitesi	3	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	1
Bursa Uludağ Üniversitesi	7	Kara Harp Okulu Komutanlığı	3	Ahi Evran Üniversitesi	1
Toplam					832

Türkiye’de 2023 yılı itibariyle toplam 208 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerin 129 tanesi devlet üniversitesi statüsünde, 75 tanesi de vakıf üniversitesi statüsündedir. Ayrıca 4 tane de vakıf meslek yüksekokulu bulunmaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>). 1988-2022 yılları arasında tez başlığında “girişimcilik” kelimesi bulunan toplam 832 lisansüstü tezler 129 farklı üniversitelerde yazılmıştır. Bu üniversiteler arasında ilk sırada 41 tez ile Marmara Üniversitesi, ikinci ve üçüncü

sırada 32 tez ile İstanbul Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi, dördüncü sırada 23 tez ile Selçuk Üniversitesi ve beşinci sırada ise 22 teze Fırat Üniversitesi yer almaktadır. Tabloda ise 129 farklı üniversitenin araştırma kapsamında yazılan tezlerin sıralamasının tümü bulunmaktadır.

3.7.5. Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

Çalışma kapsamında değerlendirilen lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları incelenmiş olup tablo 8’de lisansüstü tezlerin bağlı oldukları enstitülere göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 8: Lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları

Enstitü Dağılımları	Sayı	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü	613	73,67
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	67	8,05
Fen Bilimleri Enstitüsü	64	7,69
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	54	6,49
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	20	2,40
Lisansüstü Programlar Enstitüsü	4	0,49
İşletme Enstitüsü	3	0,36
Dış Ticaret Enstitüsü	3	0,36
Savunma Bilimleri Enstitüsü	3	0,36
Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü	1	0,13
Toplam	832	100

Çalışma kapsamında yer alana 832 lisansüstü tezin enstitülerine göre dağılımlarını incelediğimizde yarısından fazlasının Sosyal Bilimler Enstitüsünde %73,67 (n=613) yer aldığı görülmektedir. Sosyal Bilimler Enstitülerini, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü %8,05 (n=67) takip etmektedir. Fen Bilimleri Enstitüsü’nde yapılan çalışmalar ise tüm çalışmaların (n=64) %7,69’unu oluşturmaktadır. Dördüncü sırada ise %6,49 (n=54) lisansüstü tez çalışmasıyla Eğitim Bilimleri Enstitüleri yer almaktadır. Beşinci sırada ise Sağlık bilimleri Enstitüleri %2,40 (n=20) lisansüstü tez çalışmasıyla yer almaktadır. Diğer enstitülerin dağılımları tablo 8’de sıralı şekilde gösterilmektedir.

3.7.6. Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında değerlendirilen lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımları incelenmiş olup tablo 9’da lisansüstü tezlerin bağlı oldukları enstitülere göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 9: Anabilim dallarına göre dağılımları

Anabilim Dalı	Sayı	Anabilim Dalı	Sayı	Anabilim Dalı	Sayı
İşletme Ana Bilim Dalı	404	Ekonomi Ana Bilim Dalı	2	Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	1
İktisat Ana Bilim Dalı	36	Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı	2	Ebelik Ana Bilim Dalı	1
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı	28	Mimarlık Ana Bilim Dalı	2	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Girişimcilik Ana Bilim Dalı	20	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	2	Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
İşletme (İngilizce) Ana Bilim Dalı	20	Gazetecilik Ana Bilim Dalı	2	Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	19	Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	2	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı	1
Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	16	Çalışma İktisadı Ana Bilim Dalı	2	İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Ana Bilim Dalı	1
Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	15	Orman Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı	2	Teknoloji ve Bilgi Yönetimi Ana Bilim Dalı	1
İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı	13	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı	2	Ekonomi Finans Ana Bilim Dalı	1
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	12	Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı	2	Yaşam Boyu Öğrenme Ana Bilim Dalı	1
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	11	Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Ana Bilim Dalı	2	Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı	1
Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı	11	Avrupa Birliği Ana Bilim Dalı	2	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
İlköğretim Ana Bilim Dalı	11	Sanayi Politikaları ve Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı	2	Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı	1
Sosyoloji Ana Bilim Dalı	10	Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı	2	Psikoloji Ana Bilim Dalı	1
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	10	Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı	1
Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	9	Maliye ve Ekonomi Ana Bilim Dalı	1	Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı	9	Davranış Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	Uluslararası Ticaret Ve Finansman Ana Bilim	1

				Dalı	
Yönetim ve Organizasyon Ana Bilim Dalı	8	İnşaat Mühendisliği Ana Bilim Dalı	1	İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	7	Muhasebe ve Finansman Ana Bilim Dalı	1	İnsan ve Toplum Araştırmaları Ana Bilim Dalı	1
Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	6	Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	Göç Araştırmaları Ana Bilim Dalı	1
Uluslararası Ticaret Ana Bilim Dalı	6	Sağlık Kurumları İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	1	Teknoloji ve İnovasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	1
Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı	5	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı	1	Gastronomi Ana Bilim Dalı	1
Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı	5	Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	1	Finansal Ekonomi Ana Bilim Dalı	1
Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı	5	Eğitim Teknolojileri Ana Bilim Dalı	1	Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Yenilikçilik ve Girişimcilik Ana Bilim Dalı	4	Uyuşmazlık Analizi ve Çözümü Ana Bilim Dalı	1	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	1
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	4	Çalışma Ekonomisi Ana Bilim Dalı	1	Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı	1
Uluslararası Ekonomi Politikası Ana Bilim Dalı	3	Bilgisayar Ana Bilim Dalı	1	Elektrik ve Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı	1
Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı	3	Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	Sosyal Yapı - Sosyal Değişme Ana Bilim Dalı	1
Savunma Yönetimi Ana Bilim Dalı	3	Sosyal Politika Ana Bilim Dalı	1	Bilim ve Teknoloji Politikası Çalışmaları Anabilim Dalı	1
Hemşirelik Ana Bilim Dalı	3	Maliye Ana Bilim Dalı	1	İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Ana Bilim Dalı	3	Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler Ana Bilim Dalı	1	Organizasyon Çalışmaları Ana Bilim Dalı	1
Endüstri Ürünleri Tasarımı Ana Bilim Dalı	3	Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı	1
İnovasyon ve Girişimcilik Ana Bilim Dalı	3	Pazarlama Ana Bilim Dalı	1	Eczacılık İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	1
Girişimcilik ve Yenilikçilik (Disiplinlerarası) Ana Bilim Dalı	3	Bankacılık Ana Bilim Dalı	1	Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Türkçe ve Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı	3	Sosyal Bilgiler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı	1
İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı	2	İşletme Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	Endüstriyel Tasarım Ana Bilim Dalı	1
Strateji Bilimi Ana Bilim Dalı	2	Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı	1	Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	1
İşletme Mühendisliği Ana Bilim Dalı	2	İnsan Kaynakları Yönetimi Ana Bilim Dalı	1		

1988-2022 yılları arasında yazılan ve araştırma kapsamında değerlendirilen lisansüstü tezlerde, erişime kapalı olan 6 tez çalışmasının içeriğine ulaşılamadığı için ve tez künyesinde de belirtilmediği için 1994 yılındaki 3 tezin, 1992 yılındaki 1 tezin, 1991 yılındaki 1 tezin ve 1988 yılındaki tezin anabilim dalları bilinmemektedir. Bu nedenle toplam 826 tezin yazıldıkları anabilim dallarına göre dağılımları verilmektedir.

Toplamda 113 farklı anabilim dallarında yazılan girişimcilik lisansüstü tezlerin ilk beş sıralaması şu şekildedir. Birinci sırada 404 tez İşletme Ana Bilim Dalı'nda, ikinci sırada 36 tez İktisat Ana Bilim Dalı'nda, üçüncü sırada 28 tez Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda, dördüncü ve beşinci sırada ise 20'şer tez ile Girişimcilik Ana Bilim Dalı'nda ve İşletme (İngilizce) Ana Bilim Dalı'nda yer almaktadır.

Tüm 826 lisansüstü tez çalışmasının anabilim dallarına göre dağılımları ise tablo 9'da sayılarıyla birlikte gösterilmektedir.

3.7.7. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Dillere Göre Dağılımları

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan bir diğeri de “Türkiye’de girişimcilik alanında yazılan tezlerin yazıldığı dillere göre dağılımları nasıldır?” şeklindedir. Bu noktadan hareketle tezlerin künyelerinde yer alan yazım dilinin dağılımları incelenmiştir.

Tablo 10: Yazıldığı dillere göre dağılımı

	Türkçe	İngilizce	Toplam
Yüksek Lisans	585	83	668
Doktora	148	15	163
Sanatta Yeterlilik	-	1	1
Toplam	733	99	832

1988-2022 yılları arasında yazılan ve araştırma kapsamında değerlendirilen lisansüstü tezlerin yazım dillerine göre dağılımlarını incelediğimizde genel olarak toplam 832 lisansüstü tezin %88,1'i (733) Türkçe dilde yazılmış ve %11,8'i de İngilizce dilinde yazılmıştır. Lisansüstü tezlerin derecelerine göre yazıldığı dillerin dağılımına baktığımızda ise Türkçe dilinde yazılan tezlerin %79,8'i Yüksek lisans derecesine, %20,2'si de Doktora derecesine sahip tezlerden oluşmaktadır. İngilizce dilinde yazılan lisansüstü tezlerin derecelerine göre dağılımlarına baktığımızda ise %1'i Sanatta yeterlilik tezi, %15,2'si Doktora tezi ve %83,8'i de Yüksek Lisans derecesine sahip tezlerden oluşmaktadır.

3.7.8. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan bir diğeri de “Türkiye’de girişimcilik alanında yazılan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımları nasıldır?” şeklindedir. Bu noktadan hareketle tezlerin künyelerinde ve tezin kendi içerisinde yer alan araştırma tasarımı, araştırma metodolojisi kısımlarından tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımları incelenmiştir.

Tablo 11: Araştırma yöntemlerine göre dağılımları

Araştırma Yöntemleri	Doktora		Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlilik		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Nicel	112	68,7	463	69,3	-	-	575	69,11
Nitel	24	14,7	140	20,9	1	100	164	19,83
Karma	22	13,4	39	5,8	-	-	61	7,33
Teorik	-	-	1	0,14	-	-	1	0,12
Pisagor								
Bulanık	-	-	1	0,14	-	-	1	0,12
DEMATEL								
UTADIS	-	-	1	0,14	-	-	1	0,12
Ulaşılamayan	5	3,0	23	3,4	-	-	28	3,36
TOPLAM	163	100	668	100	1	100	831	100

Çalışma kapsamında analiz edilen 832 lisansüstü tezin toplam 28 tanesinin araştırma yöntemine ulaşılamamıştır. Ulaşılamayan bu tezlerin 5'i Doktora derecesine sahip, 23 tanesi ise yüksek lisans derecesine sahip tezlerden oluşmaktadır.

Doktora tezlerin %68,7'si (n=112) nicel, %14,7'si (n=24) nitel ve %13,4'ü (n=22) karma metodoloji (yöntem) kullanılmıştır. Yüksek lisans tezlerde ise yarısından fazlası %69,3'ü (n=463) nicel, %20,9'ü (n=140) nitel, %5,8'i (n=39) karma metodoloji (yöntem) kullanılmıştır. Ayrıca yüksek lisans tezlerden 1 tanesi teorik tez tasarımına sahip olup, 1 lisansüstü tez Pisagor Bulanık DEMATEL yöntem ve diğer 1 lisansüstü tezde ise UTADIS yöntem kullanılmıştır. Yüksek lisans derecesine sahip tezler arasında %3,4'ünde (n=23) araştırma yöntemine ulaşamamıştır.

3.7.9. Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımları

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan biri de “Türkiye’de girişimcilik alanında yazılan tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları nasıldır?” şeklindedir. Bu noktadan hareketle tezlerin sayfa sayıları hem tezlerin yazıldığı yıllara göre dağılımları kendi arasında incelenmiş hem de yazılan tezlerin 10 yıllık yıl aralığındaki dağılımları incelenmiştir.

Tablo 12: Yıllara göre lisansüstü tezlerin ortalama sayfa sayıları

Yıllar	Lisansüstü Tez Sayısı	Ortalama Sayfa	Yıllar	Lisansüstü Tez Sayısı	Ortalama Sayfa
2022	96	133,42	2006	9	159,22
2021	84	158,94	2005	5	140
2020	90	155,07	2004	8	144
2019	168	139,196	2003	4	199,5
2018	92	146,228	2002	4	167,25
2017	52	145,365	2001	2	214
2016	48	150,375	2000	3	185,33
2015	35	167,771	1999	2	186
2014	25	145,44	1998	1	151
2013	27	172,59	1997	2	139,5
2012	15	186,13	1995	1	191
2011	15	171,4	1994	3	170
2010	12	164,16	1992	1	89
2009	9	160,33	1991	1	158
2008	4	170,25	1989	1	47
2007	12	151,58	1988	1	115
Toplam				832	150,02

Çalışma kapsamında yer alan 832 lisansüstü tez çalışmasının ortalama sayfa sayısı 150'dir. Lisansüstü tez çalışmasının sayısının en çok olduğu 2019 yılında ortalama sayfa sayısı 139,19 iken 2022 yılında yazılan 96 lisansüstü tezin ortalama

sayfa sayısı 133,42'dir. Son 5 yılın ortalama sayfa sayılarına baktığımızda 2022 yılında 133,42 sayfa, 2021 yılında 158,94 sayfa, 2020 yılında 155,07 sayfa, 2019 yılında 139,19 ve 2018 yılında ise 146,22 ortalama sayfadır. Tüm yıllara ait ortalama sayfa sayıları ise tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 13: Yıl aralığına göre ortalama sayfa sayıları

Yıllar	Lisansüstü Tez Sayısı	Ortalama
1988	1	115
1989-1999	12	149,75
2000-2010	72	161,79
2011-2019	477	149,153
2020-2022	270	148,581
Toplam Ortalama	832	150,02

1988 yılında yazılan ilk lisansüstü tez çalışmasının sayfa sayısı 155 sayfadır. 1988-1999 yılları arasında yer alana 12 lisansüstü tez çalışmasının ortalama sayfa sayısı artmış ve 149,75 sayfa olarak bulgulanmıştır. 2000-2010 yılları arasında yazılan 72 lisansüstü tez çalışmasının ortalama sayfa sayısı yine önceki yıllara göre artış göstermiş ve 161,79 sayfa olarak bulgulanmıştır. 2011-2019 yılları arasında yazılan en çok tez sayısına ulaşmış toplamda 477 lisansüstü tez çalışmasının ortalama sayfa sayısı 149,15 iken 2020-2022 yılları arasında 270 lisansüstü tez çalışmasının ortalama sayfa sayısı 148,58 olarak bulgulanmıştır.

3.7.10. Tez Danışmanlarının Akademik Unvanlarına Göre Dağılımları

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan bir diğeri de "Türkiye'de girişimcilik alanında yapılan tezlerin, tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?" şeklinde oluşturulmuştur. Tez danışmanlarının unvanlara göre dağılımı Tablo da sunulmuştur.

Tablo 14: Lisansüstü tezlerin danışmanlarına göre dağılımları

Akademik Unvan	Sayı	%
Prof. Dr.	322	38,4
Doç. Dr.	265	31,6

Dr. Öğr. Üyesi	145	17,3
Yrd. Doç. Dr.	106	12,7
Toplam	838	100

Genel anlamıyla akademik unvan, öğretim elemanlarının bilimsel üretimlerinin temel uzmanlık alanlarına özgü ölçütlere göre değerlendirilmesi sonucu elde edilmektedir. Öğretim elemanları tarafından elde edilen bu unvanlar büyük bir çoğunlukla akademisyenin bilimsel kimliği hakkında bilgiler ortaya koymaktadır. Bu nedenle lisansüstü tezlerin daha çok hangi unvanlara sahip araştırmacılar tarafından yönetildiğinin belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırma kapsamında yer alan lisansüstü tezlerin 6 tanesi iki danışmana sahip olduğu için lisansüstü tez çalışması sayısı tezlerin danışman sayılarından azdır. Lisansüstü tezlerin danışmanlarına göre dağılımlarını incelediğimizde büyük bir çoğunluğu olan %38,4'ü (n=322) Profesör Dr. unvanına sahip olduğu görülmektedir. Bu unvanı sırasıyla %31,6 (n=265) Doçent Doktor ve %30'u (n=251) yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanına sahip akademisyenler yer almaktadır.

3.7.11. Tez Başlıklarında Kullanılan Kelimelerin Dağılımı

Türkiye'de girişimcilik alanıyla ilgili yazılan tezlerin tez başlıklarında kullanılan kelimelerin dağılımı nasıldır? sorusundan yola çıkılarak araştırma çerçevesinde yer alan lisansüstü tezlerin başlıkları yazıldığı dillere göre ayrılarak analiz edilmiştir.

Sık kullanılan kelimelerin tespit edilmesi girişimcilik kavramı ile birlikte hangi olguların ele alındığının irdelenmesi bakımından önem taşımaktadır. Buna göre yalnızca tez başlıklarından yola çıkarak girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin hangi uygulama alanında gerçekleştirildiği ve hangi değişkenlerle ilişkisinin sorgulandığı gibi çıkarımlar yapmak mümkün olabilmektedir.

Şekil 5: Lisansüstü Türkçe tezlerin başlıklarından elde edilen kelime analizi

Şekil 5 incelendiğinde araştırmanın veri setini oluşturan girişimcilik konulu lisansüstü Türkçe çalışmaların başlıklarından elde edilmiş sık kullanılan kelime analizi yer almaktadır. 733 Türkçe lisansüstü çalışmanın başlıkları incelendiği 8580 kelimedenden oluşan söylem elde edilmekte ve bu söylem içerisindeki 1082 kelime “unique” olarak tanımlanmakta ve yalnızca bir kez kullanılmaktadır. Buna göre, beklendiği üzere en sık kullanılan kelime “girişimcilik” 772 olarak tespit edilmiştir.

Lisansüstü çalışmaların başlık kısımlarında kullanılan ilk 20 sıradaki en sık kelimeler; girişimcilik (772); ve (477); bir (268); araştırma (169); üzerine (153); etkisi (136); Örneği (120); sosyal (99); İncelenmesi (92); öğrencilerinin (83); ile (73); arasındaki (71); Türkiye (67); üzerindeki (67); üniversitesi (58); yönelik (55); iç (53); rolü (52); kişilik (50) olarak belirlenmiştir.

Şekil 6: Lisansüstü İngilizce tezlerin başlıklarından elde edilen kelime analizi

Şekil 6 incelendiğinde araştırmannın veri setini oluşturan girişimcilik konulu lisansüstü İngilizce çalışmaların başlıklarından elde edilmiş sık kullanılan kelime analizi yer almaktadır. 99 İngilizce lisansüstü çalışmanın başlıkları incelendiği 1258 kelimedenden oluşan söylem elde edilmekte ve bu söylem içerisindeki 309 kelime “unique” olarak tanımlanmakta ve yalnızca bir kez kullanılmaktadır.

Lisansüstü çalışmaların başlık kısımlarında kullanılan ilk 20 sıradaki en sık kelimeler; of (92); the (76); and (64); entrepreneurship (55); in (51); entrepreneurial (40); on (35); Turkey (22); a (19); an (19); social (17); case (14); between (13); relationship (12); study (12); for (11); intention (11); women (11); development (9) olarak belirlenmiştir.

3.7.12. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı

Anahtar kelimeler araştırmannın hem konusuna dair bilgi vermesi hem de içerikte yer alan konular hakkında araştırmacıları aydınlatması bakımından önemlidir. Tezlerin, çalışma hakkında hem bilgi veren hem de araştırmacıların kolayca ulaşabilmesine imkân veren iki çeşit anahtar kelime bulundurması gerekir.

Çalışma kapsamında yer alan lisansüstü tezlerin toplam 89 tezin “anahtar kelimeleri” bulunmamıştır. Bu lisansüstü tezlerin 22 tanesi erişime kapalı olmasından

Tablo 15: Anahtar kelimelerde en çok kullanılan ilk 10 sözcük

Sözcük	Frekans	%
Girişimcilik	1040	17,63
Girişimci	160	2,71
Sosyal	141	2,39
Eğilimi	88	1,49
Eğitimi	83	1,41
Kişilik	74	1,25
İç	63	1,07
Ve	60	1,02
Özellikleri	53	0,90
Niyeti	51	0,86

Tablo 15'e göre lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerine göre dağılımlarına baktığımızda %17,63'ü "Girişimcilik" anahtar kelimesinin kullanıldığı, ikinci sırada ise %2,71'i "Girişimci" anahtar kelimesini kullandığı ve üçüncü sırada ise %2,39'u "Sosyal" anahtar kelimesini kullandığı bulgulanmıştır. En çok kullanılan ilk 10 sözcük ise tablo 11-5'de yer almaktadır.

3.7.13.Lisansüstü tezlerde hangi veri toplama yöntemleri kullanılmıştır?

Türkiye'de girişimcilik alanıyla ilgili yazılan tezlerde hangi veri toplama yöntemleri kullanılmıştır? sorusundan yola çıkılarak araştırma çerçevesinde yer alan lisansüstü tezlerin her birinin çalışmanın özet kısmı ve çalışmanın yöntemi bölümleri incelenmiştir.

Tablo 16: Veri toplama yöntemleri

Veri Toplama Yöntemi	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anket	112	68,7	463	69,3	575	69,4
Mülakat	10	6,2	76	11,4	86	10,3
Mülakat ve Anket	22	8,5	39	5,3	61	7,3
Doküman İnceleme	4	7,3	55	8,1	59	7,1
Doküman İnceleme ve Mülakat	10	6,2	9	2,5	19	2,2
Ulaşılamayan	5	3,0	23	3,4	28	3,3
Toplam	163	100	665	100	828	100

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin veri toplama yöntemlerine göre dağılımlarını incelediğimizde %69,4'ü (n=575) anket metodolojisini, %10,3'ü (n=86) mülakat metodolojisini, %7,3'ü (61) hem anket hem de mülakat metodolojisini bir arada kullanmış ve %7,1'i (n=59) Doküman inceleme, %2,2'si (n=19) Doküman İnceleme ve Mülakat metodolojilerini bir arada kullanmıştır. Lisansüstü tezlerin derecelerine göre kullandıkları veri toplama yöntemlerinin dağılımları Tablo 16'da detaylı olarak gösterilmiştir.

3.7.14.Lisansüstü tezlerde örneklem ve örnekleme miktarları nasıldır?

Türkiye'de girişimcilik alanıyla ilgili yazılan tezlerde örneklem ve örnekleme miktarları nasıldır? sorusundan yola çıkılarak araştırma çerçevesinde yer alan lisansüstü tezlerin her birinin çalışmanın özet kısmı ve çalışmanın yöntemi bölümleri incelenmiştir.

Tablo 17: Örnekleme miktarları

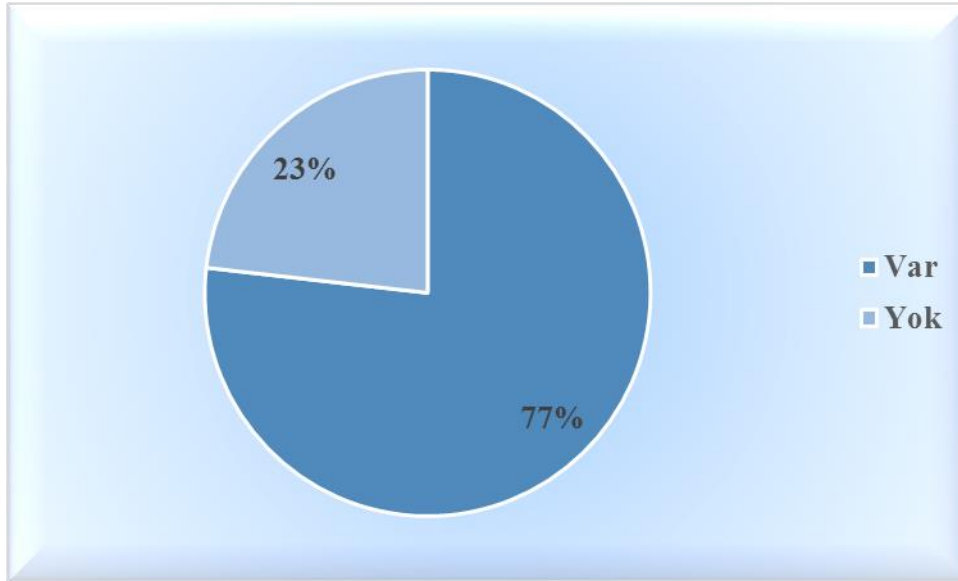
Örneklem Miktarları	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1-100	34	24,1	173	27,6	207	26,9
101-200	41	29,07	289	46,1	330	43,02
201-300	38	26,9	85	13,5	123	16,03
301-400	10	7,09	47	7,5	57	7,4
401-500	8	5,6	6	0,9	14	1,8
501 ve üzeri	5	3,5	3	0,4	8	1,04
Ulaşılamayan	5	3,5	23	3,6	28	3,6
Toplam	141	100	626	100	767	100

Tablo 17'de çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin tam erişim ulaşılabilen, nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılan tezlerin örneklem sayılarındaki dağılım incelenmiştir. Hem doktora hem de yüksek lisans tez toplamlarına göre, toplam dağılımlarına baktığımızda 1-100 arası örneklem miktarına sahip toplam 207 lisansüstü tez, 101-200 arası örneklem miktarına sahip toplam 330 lisansüstü tez, 201-300 arası örneklem miktarına sahip toplam 123 lisansüstü tez, 301-400arası örneklem miktarına sahip toplam 57, 401-500 arası örneklem miktarına sahip toplam 14 lisansüstü tez ve 500 ve üzeri arası örneklem miktarına sahip 8 lisansüstü

tez bulunmaktadır. Doktora derecesine sahip tezlerde en çok %29,07'si 101-200 arası örneklem miktarına sahip 41 tez bulunmakta olup, yüksek lisans derecesine sahip tezlerde de en çok yarısına yakın %46,1'i 101-200 arası örneklem miktarına sahip 289 tez bulunmaktadır.

3.7.15.Lisansüstü tezlerde kullanılan dizin kelimelerinin dağılımı nasıldır?

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan biri de “Türkiye’de girişimcilik alanında yazılan tezlerde kullanılan dizin kelimelerinin dağılımları nasıldır?” şeklindedir. Bu noktadan hareketle öncelikle YÖK TEZ veri tabanında yer alan tezlerin künyesinde dizin kelimelerinin olup olmadığı incelenmiş ve dizin kelimeleri eklenen tezlerin de kelimelere göre dağılımları incelenmiştir. Dizin kelimelerine göre dağılımlarına bakılırken lisansüstü tezler arasında derece ayrımı yapılmamış tüm lisansüstü tezlerin dizin kelimeleri arasında gruplandırmaya gidilmiştir.

Şekil 8: Dizin kelimesinin kullanıma göre dağılım

Öncelikle şekil 8'e baktığımızda araştırma çerçevesinde yer alan lisansüstü tezlerin %77'sinde (n=639) dizin kelimesi bulunmakta, %23'ünde (n=193) ise dizin kelimesi bulunmamaktadır.

Tablo 18: Lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllara göre dizin kelimelerinin durumu

Yazım Yılı	Dizin Kelimesi		Yazım Yılı	Dizin Kelimesi	
	Var	Yok		Var	Yok
2022	25	71	2006	1	8
2021	45	39	2005	1	4
2020	89	1	2004	2	6
2019	150	18	2003	4	0
2018	80	12	2002	4	0
2017	51	1	2001	2	0
2016	43	5	2000	3	0
2015	34	1	1999	2	0
2014	21	4	1998	1	0
2013	15	12	1997	2	0
2012	14	1	1995	1	0
2011	15	0	1994	3	0
2010	12	0	1992	1	0
2009	7	2	1991	1	0
2008	3	1	1989	1	0
2007	6	6	1988	0	1
Toplam			Toplam		

Dizin kelime anlamı olarak bir bilginin veya belgenin bulunduğu yeri gösteren düzenli liste olarak tanımlanmaktadır. Dizin kelimesi ya da diğer bir ifadeyle dizin terimi Ulusal Tez veri merkezi tabanında aranan tezlere, doğrudan erişimi sağlayan anahtar kelimelerin alfabetik listesidir. Bu nedenle tezlere ulaşımının ve bulunmasına kolaylık sağladığı için lisansüstü tezlerde dizin kelimesini tezin künyesinde yer alması önem arz etmektedir. Tablo 18’de araştırma çerçevesinde değerlendirilen lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllara göre tezlerin dizim terimi kullanımlarıyla ilgili dağılımları yer almaktadır.

3.7.16.Lisansüstü tezlerde araştırma tasarımında odaklanılan konuların dağılımı nasıldır?

Araştırma çerçevesinde yanıtı aranan sorulardan biri de “Türkiye’de girişimcilik alanında yazılan tezlerde odaklanılan konuların dağılımları nasıldır?”

şeklinde. Bu noktadan hareketle öncelikle YÖK TEZ veri tabanında yer alan tezlerin künyesinde yer alan özetleri ve erişime açık olan tezlerin içeriği incelenmiştir.

Bu çerçeveden hareketle araştırma tasarımlarının odaklandığı konular gruplandırılırken, çalışma kapsamında yer alan lisansüstü tezde birden fazla konuya odaklanmış olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 19: Araştırma tasarımında odaklanılan konular

Konu	Sayı	%
Girişimcilik Eğilimi	257	16,5
Girişimcilik Eğitimi	125	9,2
Sosyal Girişimcilik	90	6,9
Kadın Girişimcilik	89	5,8
İç Girişimcilik	86	5,7
Girişimcilik Niyeti	75	4,6
Ekonomi	70	4,4
Kişilik Özellikleri	65	2,3
Ara Toplam	707	44,6
Toplam	1564	100

Tablo 19'a göre lisansüstü tezlerde çoğunluk %16,5'inde "girişimcilik eğilimi" konusu alanında çalışma yapıldığı bulgulanmıştır. Bu kapsamda YÖK TEZ veri tabanında 1988-2022 yılları arasında bulunan girişimcilik konulu tezlerinde odaklanılan konulara göre sıralamasını incelediğimizde en çok girişimcilik eğilimi, ikinci sırada "girişimcilik eğitimi" ve üçüncü sırada ise "sosyal girişimcilik" konularına odaklanılmıştır. Odaklanılan konular listesine göre çalışma kapsamında yer alan lisansüstü girişimcilik tezlerinin işletme ve girişimcilik bilim alanı dışındaki alanlarla da ilişkilendirildiğini göstermektedir. Ekonomi ile ilişkili 70 lisansüstü tezin yer alması bu bilgiyi doğrulamaktadır.

SONUÇ

Girişimcilik son on yılda yönetim çalışmalarının geleneksel alanlarının ötesinde, kendine özgü daha geniş bir geleneğe sahip çok disiplinli bir alandır. Girişimcilik alanı, olgunlaştıkça birçok yeni bakış açısı ve araştırma tasarımı ortaya çıkmıştır. Çeşitli konular, teoriler, çerçeveler ve uygulamalı araştırma yöntemleri bu olgunluğu karakterize etmektedir. Peki, alan bundan sonra nereye gidiyor? Girişimcilik araştırmalarında neler oluyor? Hangi yönlere doğru geliyor?

Yukarıdaki temel araştırma sorularını yanıtlamaya çalışırken, bu çalışmadaki amaç girişimcilik alanındaki lisansüstü tezlerin envanterini çıkarmak, bibliyometrik yöntemler ve içerik analizi kullanarak çerçevesini çıkarmak ve gelecekteki araştırmalar için yönler sunmaktır.

Bu çalışma için, sistematik tez taraması gibi diğer geleneksel inceleme yöntemlerine ek olarak bibliyometrik analizde kullanıldı. Çünkü bibliyometrik teknikler tekrarlanabilir, şeffaf, nesnel, tarafsız ve titizdir ve bu nedenle literatür taraması yapmak için diğer tekniklerden üstündür. İyi yürütülen bibliyometrik çalışmalar, bilim adamlarının bütüncül bir bakış açısı kazanmasına, araştırma boşluklarını belirlemesine ve bağlamsal araştırma konularının eleştirel değerlendirmelerini yapmasına izin vererek ve onları güçlendirerek bir araştırma alanı veya alanı hakkındaki bilgiyi önemli ölçüde geliştirebilir.

Çalışma kapsamındaki veriler 1988-2022 yılları arasında (veritabanı çalışma tarihi: Şubat 2023) son 35 yılda YÖK TEZ Veri tabanına eklenen ve tez başlığında “girişimcilik” olan 832 lisansüstü tezden oluşan veri tabanından oluşmaktadır. Araştırma amacımız doğrultusunda girişimcilik alanıyla ilgili tüm lisansüstü tezler örneklem olarak seçilmesi hedeflenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, ülkemizde hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde 1988-2022 yılları arasında Ulusal YÖK TEZ Veri tabanında toplam 832 tez bulgulanmıştır. Bu tezlerden 668 tanesi yüksek lisans derecesine sahip, 163 tanesi doktora derecesine sahip ve 1 tanesi de sanatta yeterlilik tezidir. Lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllara göre dağılımlarına baktığımızda 2014 yılından itibaren girişimcilik konulu tezler sürekli artış göstermiş ve en çok tez 2019 yılında yazılmıştır. Bu durumun en önemli sebebi, ülke piyasası ve ekonomisinde girişimciliğin önemli bir

yeri olduğunun genel kabul görmesidir. Ayrıca bir diğer etmen ise konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca sunulan teşvik, hibe, proje sistemlerinin önem kazanması ve geliştirilmesidir. 2020 ve 2021 yıllarında bir önceki yıllara göre azalış göstermiş olsa da 2022 yılında bir önceki yıla göre artış göstermektedir. Yazılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımlarını incelediğimizde tezlerin büyük bir çoğunluğu Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Bu üniversitelerin hem köklü olması hemde ülkemizin üç büyük şehrinde olması ve Türkiye'nin en rekabetçi ilk on şehri içerisinde olması nedenleri arasında sayılabilir. Ayrıca öğrenci sayıları bakımında çok olması girişimciliğin etkilerinin gelişmiş şehirlerde ve gelişmiş sanayi şehirlerinde daha net görülebilmesi bu sonucun nedenlerinden olabilir.

Girişimcilik konulu tezlerin çoğunlukla yazıldığı ilk üç sırada yer alan anabilim dalları ise birinci sırada İşletme Ana Bilim Dalı, ikinci sırada İktisat Ana Bilim Dalı ve üçüncü sırada ise Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yer almaktadır. İşletme ve İktisat alanları girişimcilik alanıyla doğrudan bağlantılı bilim dalları olduğu için, en çok bu alanlarda yazılmış olması beklenen bir sonuçtur. Eğitim ve Öğretim alanında yazılan tezlerinde üçüncü sırada yer almasının nedeni de, öğrencilerin eğitim hayatının başlamasından itibaren tespit edilip geliştirilmesi gereken girişimcilik eğilimlerinin, farklı eğitim kategorilerinde ne düzeyde olduğunun ölçülmek istenmesi olabilir.

Girişimcilik konulu tezlerin %12'si İngilizce dilinde yazılan tezlerden oluşmaktadır. 83 yüksek lisans tezi, 15 doktora tezi ve 1 sanatta yeterlilik tezi İngilizce dilinde yazılmıştır.

Hem doktora hem de yüksek lisans tezlerin yarısından fazlası nicel araştırma yöntemine göre tasarlanmış ve uygulanmıştır. Buna bağlı olarak da lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen bu çalışma sayesinde Türkiye'de ki girişimcilik yazınına ait yapılmış lisansüstü tezler incelenmiş ve tezlerin sayısı, yapıldığı üniversiteler, yapıldığı anabilim dalları, metodolojileri, örneklem sayıları ve ilişkilendirildiği alanlar ele alınarak genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda, bu çalışma bir nevi envanter bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Bundan sonra girişimcilik yazınına yönelik gerçekleştirilecek çalışmalarda, araştırmalar sonucu elde edilen bilgilerin karşılaştırılmalı olarak incelendiği ve özellikle bilime ne tür katkılar sağladığına yönelik bilgilere yer verilmesi önerilmektedir. YÖK Tez sistemi esas alınarak gerçekleştirilen envanter çalışması esnasında sunulan veriler ve neticesinde elde edilen bulgular, yazarların listelenme konusunda izin verme durumları, erişime açma kapama gibi talepleri, tamamlanmış bir tezin belli bir süre sonra sistemde görünmesi ve tez modülündeki güncelleme vb. durumlar ve teknik hususlar göz önüne alındığında istatistikî anlamda net bir veriye ulaşamayacağı göz ardı edilmemelidir ki bu durum bir kısıt oluşturmaktadır.

Girişimcilikle ilgili bilimsel çalışmaların artması girişimcilik algısının ve kültürünün toplum nezdinde daha fazla yer edinmesine olanak tanıyacaktır. Girişimcilik algısı yerleşmiş toplumların ekonomik koşullar bağlamında daha nitelikli yaşam şartlarına kavuşabileceği öngörülmektedir. KOSGEB, TKDS, Kalkınma Ajansları, Ticaret ve Sanayi Odaları, Valiliklerce düzenlenen SODES Projeleri ve Tübitak gibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından finanse edilen proje, teşvik ve hibe uygulamalarının girişimcilik kültürünün artmasında olumlu etki yaptığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdelzaher, D., Abdelzaher, A., & Harrison-Walker, L. (2018). Understanding family member employees' resilience capacity. *Small Business Institute Journal*, 14(2), 16-40.
- Abeysekera, R. (2019). Social Entrepreneurship: Concepts And Research Areas. *Sri Lanka Journal of Management Studies*, 1(2), 29-42.
- Adebayo, A. A., & Muo, I. (2019). Green Entrepreneurship: Literature Review And Agenda For Future Research. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 7(2), 17-29.
- Ahl, H., & Nelson, T. (2015). How policy positions women entrepreneurs: A comparative analysis of state discourse in Sweden and the United States. *Journal of Business Venturing*, 30(2), 273-291.
- Akyar, D., & Sarıkaya, R. (2020). Türkiye'deki girişimcilik kavramına yönelik eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 979-1018.
- Akyar, D., & Sarıkaya, R. (2020). Türkiye'deki Girişimcilik Kavramına Yönelik Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 979-1018.
- Altheide, D. L. (1987). Ethnographic content analysis. *Qualitative Sociology*, 10, 65-77.
- Antolin-Lopez, R., Martinez-del-rio, J., & Cespedes-Lorente, J. (2019). Environmental entrepreneurship as a multi-component and dynamic construct: Duality of goals, environmental agency, and environmental value creation. *Business Ethics, the Environment and Responsibility*, 28(4), 407-422.
- Antoncic, B., & Hisrich, R. (2001). Intrapreneurship: Construct refinement and cross-cultural validation. *Journal of Business Venturing*, 16(5), 495-527.
- Antoncic, B., & Hisrich, R. (2003). Clarifying the intrapreneurship concept. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(1), 7-24.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.

- Ascher, J. (2012). Female Entrepreneurship – An Appropriate Response to Gender Discrimination. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 8(4), 97-114.
- Audretsch, D. (2007). Entrepreneurship capital and economic growth. *Oxford Review of Economic Policy*, 23(1), 63-78.
- Aykut, F. (2022). *Uluslararası girişimcilikte girişimsel fırsatların keşfedilmesi ve değerlendirilmesinin araştırılması*. Karabük: Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Baier-Fuentes, H., Merigó, J., Amorós, J., & Gaviria-Marín, M. (2019). International entrepreneurship: a bibliometric overview. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 15, 385-429.
- Baumol, W., & Strom, R. (2007). Entrepreneurship and economic growth. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 1(3-4), 233-237.
- Baysal, H. (2020). Türkiye’de kadın girişimci yazını (1996 -2020): Pandemi öncesi görünüm, pandemi sonrası için yol gösterici olabilir mi? *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(1), 50-71.
- Bhatt, N., & Tang, S.-Y. (1998). The problem of transaction costs in group-based microlending: An institutional perspective. *World Development*, 26(4), 623-637.
- Bierwerth, M., Schwens, C., Isidor, R., & Kabst, R. (2015). Corporate entrepreneurship and performance: A meta-analysis. *Small Business Economics*, 45(2), 255-278.
- BiTaksi*. (2022, 12 20). <https://www.bitaksi.com/tr/hakkimizda> adresinden alındı
- Bower, J., & Christensen, C. (1995). Disruptive technologies: Catching the wave. *Harvard Business Review*, 73(1), 43-53.
- Bullough, A., Guelich, U., Manolova, T., & Schjoed, L. (2022). Women’s entrepreneurship and culture: gender role expectations and identities, societal culture, and the entrepreneurial environment. *Small Business Economics*, 58, 985–996.
- Bygrave, W., & Hofer, C. (1992). Theorizing about entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(2), 13-22.
- Carrier, C. (1994). Intrapreneurship in large firms and SMEs: A comparative study. *International Small Business Journal*, 12(3), 54-61.
- Cassidy, L. (2017). What is dijital entrepreneurship? *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 29(2), 91-103.

- Chesbrough, H. (2003). *Open innovation: The new imperative for creating and profiting from technology*. Boston: Harvard Business Press.
- Choi, N., & Majumdar, S. (2014). Social entrepreneurship as an essentially contested concept: Opening a new avenue for systematic future research. *Journal of Business Venturing*, 29(3), 363-376.
- Corner, P. D., & Ho, M. (2010). How Opportunities Develop in Social Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(4), 635-659.
- Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1991). A Conceptual Model of Entrepreneurship as Firm Behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(1), 7-25.
- Creswell, J., & Creswell, J. (2021). *Aştırma tasarımı - Nitel, nicel ve karma tönem yaklaşımları (5 b.)*. (E. Karadağ, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demir Uslu, Y., Hancıoğlu, Y., & Demir, E. (2015). Applicability to Green Entrepreneurship in Turkey: A Situation Analysis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 1238 – 1245.
- Demir, E., & Tunçay, S. (2022). 2015-2020 Yılları Aralığındaki Girişimcilik Makaleleri: Bibliyometrik ve İçerik Analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(4), 3137-3159.
- Deveciyan, M., Korkarar, S., & Çetin, C. (2021). Etik girişimcilik alanında yapılmış ulusal ve uluslararası çalışmaların bibliyometrik analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 2455-2472.
- Dionisio, M. (2019). The evolution of social entrepreneurship research: a bibliometric analysis. *Social Enterprise Journal*, 15(1), 22-45.
- Doğruer, N., Meneviş, İ., & Eyyam, R. (2011). What is the motivation for using Facebook? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 2642–2646.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296.
- Efeoğlu, E. (2014). Çevreci açıdan girişim; Eko-girişimcilik. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 103-118.
- Eken, İ., & Gezmen, B. (2020). E-Retailing Practices in Mobile Marketing: The Case of Getir Application. Y. Meral içinde, *Tools and Techniques for Implementing International E-Trading Tactics for Competitive Advantage* (s. 156-183). Hershey: Business Science Reference. doi:10.4018/978-1-7998-0035-4

- Ekinci, G. (2022). Dijital Teknolojiler, Yapay Zekâ, Girişimcilik ve İnovasyon Yayınları Bibliyometrik Analizi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(55), 163-188.
- Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact. *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831.
- Ferreira, M., Reis, N., & Pinto, C. (2016). Three decades of strategic management research on M&As: Citations, co-citations, and topics. *Global Economics Management Review*, 21, 13-24.
- Fichman, R., Dos Santos, B., & Zheng, Z. (2014). Digital Innovation as a Fundamental and Powerful Concept in the Information Systems Curriculum. *MIS Quarterly*, 38(2), 329-354.
- Filion, L. (1998). From entrepreneurship to entreprenology: The emergence of a new discipline. *Journal of Enterprising Culture*, 6(1), 1-23.
- Gartner, W. (1985). A conceptual framework for describing the phenomenon of new venture creation. *Academy of Management Review*, 10(4), 696-706.
- Gartner, W. (1988). Who is an entrepreneur? Is the wrong question. *American Journal of Small Business*, 12(4), 11-32.
- Gawke, J., Gorgievski, M., & Bakker, A. (2019). Measuring intrapreneurship at the individual level: Development and validation of the Employee Intrapreneurship Scale (EIS). *European Management Journal*, 37(6), 806-811.
- Genç, G. (2022). Examination of Postgraduate Theses in Turkey within the Scope of Social Enterprise/Entrepreneur/Entrepreneurship: A Bibliometric Analysis. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 961 - 979.
- Gevrenova, T. (2015). Nature and characteristics of green entrepreneurship. *Trakia Journal of Sciences*, 13(2), 321-323.
- Greblikaite, J. (2012). Development Of Social Entrepreneurship: Challenge For Lithuanian Researchers. *European Integration Studies*(6), 210-216.
- Guler, A., Waaijer, C., Mohammed, Y., & Palmblad, M. (2016). Automating bibliometric analyses using taverna scientific workflows: A tutorial on integrating web services. *Journal of Informetrics*, 10(3), 830-841.
- Hood, W., & Wilson, C. (2001). The literature of bibliometrics, scientometrics, and informetrics. *Scientometrics*, 52(2), 291-314.
- Hornsby, J., Kuratko, D., Holt, D., & Wales, W. (2013). Assessing a measurement of organizational preparedness for corporate entrepreneurship. *Journal of Product Innovation Management*, 30(5), 937-955.

- Hostager, T., Neil, T., Decker, R., & Lorentz, R. (1998). Seeing environmental opportunities: effects of intrapreneurial ability, efficacy, motivation and desirability. *Journal of Organizational Change Management*, 11(1), 11-25.
- <https://istatistik.yok.gov.tr/>. (tarih yok). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. Mart 1, 2023 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/>: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alındı
- Ireland, R., Hitt, M., & Sirmon, D. (2003). A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of Management*, 29(6), 963-989.
- Jones, M. V., & Coviello, N. E. (2005). Internationalisation: Conceptualising an Entrepreneurial Process of Behaviour in Time. *Journal of International Business Studies*, 36,284-303.
- Karadal, H., Duman, N., & Saygın, M. (2017). Girişimcilik Yazını: Türkiye'deki Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İnceleme. *International Journal of Economics and Administrative Studies*, 137-148.
- Karra, N., Phillips, N., & Tracey, P. (2008). Building the Born Global Firm:Developing Entrepreneurial Capabilities for International New Venture Success. *Long Range Planning*, 41,440-458.
- Kedilioğlu, Y. (2022). Ekolojik Girişimciliğin Türkiye Kapsamında araştırılması: Örnek vakalardan model ve stratejiler. 1-176. Karabük: Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kerr, W., & Yucaoğlu, G. (2018). *Peak Games: Hiring Priorities in Times of Rapid Growth (A)*. Boston: Harvard Business School Case 818-083,.
- Keupp, M. M., & Gassmann, O. (2009). The Past and the Future of International Entrepreneurship: A Review and Suggestions for Developing the Field. *Journal of Management*, 35/3: 600-633.
- Kocaman, A. (2022). *Girişimsel çıkış davranışına beşeri sermaye faktörlerinin etkisinin araştırılması: Karabük ili örneği*. Karabük Üniversitesi. Karabük: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Köroğlu, S. (2015). Literatür taraması üzerine notlar ve bir tarama tekniği. *GİDB Dergi*(1), 61-69.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Cambridge: Sage.
- Kuratko, D., Montagno, R., & Hornsby, J. (1990). Developing an intrapreneurial assessment instrument for an effective corporate entrepreneurial environment. *Strategic Management Journal*, 49-58.

- Künü, S., & Duman, H. (2020). Girişimcilik Ekosistemlerini Meydana Getiren Faktörlere ait Kavramsal Çerçevenin Bibliyometrik Analiz ile Tespiti. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38(1), 33-57.
- Lee, I., Lee, H., Chen, Y., & Chae, Y. (2020). Bibliometric Analysis of Research Assessing the Use of Acupuncture for Pain Treatment Over the Past 20 Years. *Journal of Pain Research*, 13, 367-376.
- Leibenstein, H. (1968). Entrepreneurship and development. *The American Economic Review*, 58(2), 72-83.
- Li, J. (2022). Analysis of The Trend of Spotify. *BCP Business & Management*, 34, 919-926.
- Loasby, B. (1991). *Equilibrium and evolution: an exploration of connecting principles in economics*. Manchester: Manchester University Press.
- Long, W. (1983). The meaning of entrepreneurship. *American Journal of Small Business*, 8(2), 47-59.
- Luchsinger, V., & Bagby, D. (1987). Entrepreneurship and intrapreneurship: Behaviors, comparisons, and contrasts. *SAM Advanced Management Journal*, 52(3), 10-19.
- Maxwell, J. (2013). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach* (3. b.). (M. Çevikbaş, Çev.) California: SAGE Publications Inc.
- McDougall, P. P. (1989). International versus domestic entrepreneurship: new venture strategic behavior and industry structur. *Journal of Business Venturing*, 4(6), 387-400.
- McDougall, P. P., & Oviatt, B. M. (2000). International entrepreneurship: The intersection of two research. *Academy of Management Journal*, 43, 902-908.
- McDougall, P. P., & Oviatt, B. M. (2003). Some Fundamental Issues in International Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 1-27.
- Merriam, S. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (3. b.). (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miller, D. (2011). Revisited: A reflection on EO research and some suggestions for the future. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(5), 873-894.
- Mori, N., & Fulgence, K. (2009). Social entrepreneurship in Tanzania: assessment of enabling environment. *2nd EMES International Conference on Social Enterprise, Trento (Italy), July 1-4, 2009* (s. 1-19). İtalya: SSRN.

- Morris, M., Schindehutte, M., & Allen, J. (2005). The entrepreneur's business model: Toward a unified perspective. *Journal of Business Research*, 58(6), 726-735.
- Mrkajic, B., Murtinu, S., & Scalera, V. G. (2019). Is green the new gold? Venture capital and green entrepreneurship. *Small Business Economics*, 52, 929–950.
- Neessen, P., Caniels, M., Vos, B., & De Jong, J. (2019). The intrapreneurial employee: toward an integrated model of intrapreneurship and research agenda. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 15(2), 545-571.
- Osterwalder, A., Pigneur, Y., & Tucci, C. (2005). Clarifying business models: Origins, present and future of the concept. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 1-52.
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (1994). Toward a Theory of International New Ventures. *Journal of International Business Studies*, 25/1, 45-64.
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (2005a). Defining international entrepreneurship and modeling the speed of internationalization. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 537-554.
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (2005b). The internationalization of entrepreneurship. *Journal of International Business*, 36: 2-8.
- Parmar, S., & Ghalawat, S. (2020). Thirty years research output on rural women entrepreneurship: A bibliometric analysis of publications (1989-2018). *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 3824.
- Pinchot, G. (1985). Introducing the entrepreneur' (product management). *IEEE Spectrum*, 22(4), 74-79.
- Ratten, V., & Dana, L. (2019). Entrepreneurship and innovation in smart cities. *Journal of Enterprising Culture*, 27(1), 1-5.
- Saari, U., & Joensuu-Salo, S. (2020). Green Entrepreneurship. W. Leal Filho, A. Azul, L. Brandli, P. Özuyar, & T. Wall içinde, *Responsible Consumption and Production. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals* (s. 302-312). Berlin: Springer.
- Sarıkaya, M., & Coşkun, E. (2015). A New Approach in Preschool Education: Social Entrepreneurship Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 888-894.
- Schaper, M. (2002). The Essence of Ecopreneurship. *Greener Management International*, 38, 26-30.
- Schildt, H., & Sillanpää, A. (2004). The field of entrepreneurship: A bibliometric assessment ., (s. 1-34).

- Schreckling, E., & Steiger, C. (2017). Digitalize or Drown. G. Oswald, & M. Kleinemeier içinde, *Shaping the Digital Enterprise Trends and Use Cases in Digital Innovation and Transformation*. Switzerland: Springer. doi:10.1007/978-3-319-40967-2
- Schumpeter, J. (1947). The creative response in economic history. *The Journal of Economics History*, 7(2), 149-159.
- Sengupta, S., & Sahay, A. (2017). Social entrepreneurship research in Asia-Pacific: perspectives and opportunities. *Social Enterprise Journal*, 13(1), 17-37.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Sharma, P., & Chrisman, J. (1999). Toward a Reconciliation of the Definitional Issues in the Field of Corporate Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23(3), 11-28.
- Simba, A., Ogundana, O., Braune, E., & Dana, L.-P. (2023). Community financing in entrepreneurship: A focus on women entrepreneurs in the developing world. *Journal of Business Research*, 163, 1-13.
- Sipahi, H., & Genç, K. (2022). Akademik Girişimcilik Literatürünün Bibliyometrik Analizi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(2), 523-538.
- Snyder, H. (2019). Literature Review as a Research Methodology An Overview and Guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7(7), 1-6.
- Sud, M., VanSandt, C. V., & Baugous, A. M. (2009). Social Entrepreneurship: The Role of Institutions. *Journal of Business Ethics*, 85, 201-216.
- Swanson, L., & Zhang, D. (2012). Social Entrepreneurship. T. Burger-Helmchen içinde, *Entrepreneurship - Gender, Geographies and Social Context* (s. 171-190). London: Intechopen.
- Tan, L. (2022). Bibliometrics of social entrepreneurship research: Cocitation and bibliographic coupling analyses. *Cogent Business & Management*, 9, 2-11. doi:10.1080/23311975.2022.2124594
- Tavşancıl, E., Erdem, D., Yalçın, N., Yıldırım, Ö., & Bilican, S. (2010). Examination of data analyses used for master's theses in educational sciences. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 1467-1474.

- Tien, N. H., Hiep, P. M., Dai, N. Q., Duc, N. M., & Hong, T. K. (2020). Green Entrepreneurship Understanding In Vietnam. *International Journal of Entrepreneurship*, 24(2), 1-14.
- Tien, N., Hiep, P., Dai, N., & Duc, N. (2020). Green Entrepreneurship Understanding In Vietnam. *International Journal of Entrepreneurship*, 24(2), 1-14.
- Trabskaia, I., Gorgadze, A., Raudsaar, M., & Myyryläinen, H. (2023). A Bibliometric Analysis of Social Entrepreneurship and Entrepreneurial Ecosystems. *Administrative Sciences*, 13(3), 1-17.
- Turban, E., Leidner, D., McLean, E., & Wetherbe, J. (2005). *Information technology for management: Transforming organizations in the digital economy*. John Wiley&Sons.
- Uygun, R. (2006). *Türkiye'de Girişimcilik kültürünü yönlendiren öncü girişimciler ve İbrahim Bodur modeli*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Uygun, R. (2011). *Girişimci Türleri Ekseninde Girişimsel Fırsatların Tespitinde Beşeri Sermayenin Rolü*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Uygun, R. (2018a). *Girişimcilik Deneyimine Dayalı Girişimci Türleri ve Örnek Alan Çalışmaları*. Bursa: Ekin Yayın Basım ve Dağıtım.
- Uygun, R. (2018b). *Girişimcilik Teori ve Yaklaşımları*. Bursa: Ekin Yayın Basım ve Dağıtım.
- Uygun, R. (2019). *Girişimcilik Teori ve Yaklaşımları (2. b.)*. Bursa: Ekin Yayın Basım ve Dağıtım.
- Uygun, R. (2022). *Girişimcilik Teori ve Uygulamaları*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Uygun, R., & Gezer Aydın, G. (2022). Ekolojik Girişimciliğin Kavramsal Çerçevesi ve Örnek Vakalarla Araştırılması: Keşifsel Bir Çalışma. *8th International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress* (s. 789-799). Aksaray: Dilkur Academy.
- van Doorn, N. (2020). A new institution on the block: On platform urbanism and Airbnb citizenship. *New media & Society*, 22(10), 1808–1826.
- Wahidi, I. (2017). Social Entrepreneurs In Lebanon: An Exploratory Study Of Women Entrepreneurs Engaged In The Professional Integration Of Low-Skilled Women. *Business, Management and Accounting*, 1, 36-46.
- Weber, R. (1990). *Basic content analysis (2. b.)*. New York: Sage Publications.

- White, M., & Marsh, E. (2006). Content Analysis: A Flexible Methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45.
- Wikipedia. (2022, 12 25). *Vikipedi Özgür Ansiklopedi*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Trendyol> adresinden alındı
- Wu, X., & Gereffi, G. (2018). Amazon and Alibaba: Internet Governance, Business Models, and Internationalization Strategies. R. van Tulder, A. Verbeke, & L. Piscitello içinde, *International Business in the Information and Digital Age* (s. 327-356). Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Zahra, S. (1991). Predictors and financial outcomes of corporate entrepreneurship: An exploratory study. *Journal of Business Venturing*, 6(4), 259-285.
- Zahra, S. A., & George, G. (2002). International Entrepreneurship: The Current Status of the Field and Future Research Agenda. M. Hitt, R. Ireland, S. Camp, & D. Sexton içinde, *Strategic Entrepreneurship: Creating a New Mindset* (s. 255–288). UK: Blackwell.
- Zucchella, A., & Magnani, G. (2016). *International Entrepreneurship*. London: Palgrave Macmillan.
- Zucchella, A., Hagen, B., & Serapio, M. G. (2018). *International Entrepreneurship*. Northampton/ İngiltere: Edward Elgar.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İç girişimcilik tanımları	23
Tablo 2: Dijital Girişimcilik Tanımları.....	27
Tablo 3: Kadın girişimci profillerinin tipolojisi.....	31
Tablo 4: Çevre Merkezli Girişimcilik Kavramları ve Tanımları	36
Tablo 5: Lisansüstü tezlerin derecelerine sayı ve yüzdeleri	55
Tablo 6: Lisansüstü tezlerin erişim sayı ve yüzdeleri.....	56
Tablo 7: Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları.....	57
Tablo 8: Lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları.....	59
Tablo 9: Anabilim dallarına göre dağılımları	60
Tablo 10: Yazıldığı dillere göre dağılımı.....	62
Tablo 11: Araştırma yöntemlerine göre dağılımları	63
Tablo 12: Yıllara göre lisansüstü tezlerin ortalama sayfa sayıları.....	64
Tablo 13: Yıl aralığına göre ortalama sayfa sayıları.....	65
Tablo 14: Lisansüstü tezlerin danışmanlarına göre dağılımları.....	65
Tablo 15: Anahtar kelimelerde en çok kullanılan ilk 10 sözcük	70
Tablo 16: Veri toplama yöntemleri.....	70
Tablo 17: Örnekleme miktarları.....	71
Tablo 18: Lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllara göre dizin kelimelerinin durumu	73
Tablo 19: Araştırma tasarımında odaklanılan konular.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yeşil Girişimcilik Boyutları.....	33
Şekil 2: Veri toplama yöntem türleri	53
Şekil 3: Nitel araştırma veri analizi.....	54
Şekil 4: Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları.....	56
Şekil 5: Lisansüstü Türkçe tezlerin başlıklarından elde edilen kelime analizi.....	67
Şekil 6: Lisansüstü İngilizce tezlerin başlıklarından elde edilen kelime analizi	68
Şekil 7: 1988-2020 yılları arasında lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerinin analizi ..	69
Şekil 8: Dizin kelimesinin kullanıma göre dağılım.....	72

ÖZGEÇMİŞ

Uğur SEZGİN 2010 yılında Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümü'nde lisans eğitimine başlayıp 2017 yılında mezun oldu.